

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK ALINMASI
GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

**(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203,
2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675, 2697, 2830, 2976, 2979,
3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493,
3504, 3505, 3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921,
3922, 3923, 3924)
TUTANAK DERGİSİ**

**19'uncu Toplantı
7 Temmuz 2021 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi 'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, UN Türkiye Temsilcilerine Komisyona hoş geldiniz dediğine; bugüne kadar Türkiye'de yaptıkları çalışmalardan dolayı teşekkür ettiğine ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilgili çalışmalara ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN WOMEN) Türkiye Direktörü Asya Varbanova'nın, Türkiye'deki Birleşmiş Milletler olarak, aile içi, kadına ve kız çocuklarına yönelik şiddetle mücadele çalışmaları hakkında sunumu

**KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203, 2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675,
2697, 2830, 2976, 2979, 3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493, 3504, 3505,
3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924)

19'uncu Toplantı
7 Temmuz 2021 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 12.13'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Öznur Çalık, UN Türkiye Temsilcilerine Komisyona hoş geldiniz dediğine; bugüne kadar Türkiye'de yaptıkları çalışmalardan dolayı teşekkür ettiğine ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilgili çalışmalara ilişkin açıklama yaptı.

Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN WOMEN) Türkiye Direktörü Asya Varbanova tarafından, Türkiye'deki Birleşmiş Milletler olarak, aile içi, kadına ve kız çocuklarına yönelik şiddetle mücadele çalışmaları hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 14.16'da toplantıya son verildi.

7 Temmuz 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.13

BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)

BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)

SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)

KÂTİP: Esin KARA (Konya)

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Komisyon üyelerimiz, uluslararası kuruluşlarımızın, UN’ın kıymetli temsilcileri, kıymetli katılımcılar, basınımızın değerli mensupları; bir kez daha hepinize Komisyon toplantımıza “Hoş geldiniz.” diyorum. Komisyonumuzun 19’uncu toplantısını -Komisyon üye sayımız var- açıyorum. (*)

Gündemdeki konularımızı görüşmeye başlıyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık’ın, UN Türkiye Temsilcilerine Komisyona hoş geldiniz dediğine; bugüne kadar Türkiye’de yaptıkları çalışmalarından dolayı teşekkür ettiğine ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilgili çalışmalara ilişkin açıklaması

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Komisyon çalışmalarımıza destek vermek üzere yoğun mesailerine rağmen, Komisyonumuza kıymetli vakitlerini ayırdıkları için tüm temsilcilerimize canı gönülden teşekkür ediyorum. Öncesinden yapmış olduğumuz görüşmeler ve UN’le birlikte hem Türkiye hem de uluslararası alanda yapmış olduğumuz birçok çalışma var. Bu vesileyle, Birleşmiş Milletlerin bugüne kadar Türkiye’deki yaptığı çalışmalar için de teşekkür ediyorum. Bugün, Birleşmiş Milletler UNDP Mukim temsilcisi Louisa Vinton bizimle birlikte. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) Türkiye temsilcisi Hassan Mohtashami bizimle birlikte ve Birleşmiş Milletler Kadın Birimi UN Women’ın Türkiye direktörü Sayın Asya Varbanova bizimle birlikte ve bugün inşallah kanaatlerini, görüşlerini, düşüncelerini dinleyeceğiz. Tekraren “Hoş geldiniz.” diyorum.

Kıymetli milletvekillerim, değerli katılımcılar; Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Konulu Araştırma Komisyonumuzun çalışmalarına devam ediyoruz.

Kadına yönelik şiddet uluslararası ve ulusal düzeyde alınan tüm önlemlere rağmen, ekonomik gelişmişlik düzeyi fark etmeksizin tüm toplumlarda yaygın olarak görülmeye devam eden bir sorun ve hepimizin ortak sorunu, dünyanın sorunu ve bu soruna hepimizin ortak çözüm bulması gerekiyor. Biz “Sloganımız ‘Güçlü kadın, güçlü Türkiye.’” diyoruz. Kadını güçlendirdikçe “Güçlü kadın, güçlü dünya.” olacağına da inanıyoruz. Bu kapsamda, 2002 yılından itibaren kadına yönelik şiddete sıfır tolerans anlayışıyla birçok politikada etkin rol oynadık ve 2000’li yıllardan itibaren yasalarımızı, Anayasa’mızı, genelgelerimizi, yönetmeliklerimizi, hem genelde hem de yerelde uygulamak üzere çok ciddi çabalar sarf ettik. Özellikle kadınların güçlenmesine ve kadına yönelik şiddetle mücadeleye yönelik yürütülen kararlı ve istikrarlı politikalarımızı sizler de biliyorsunuz. Bunlarla ilgili yazılı metinlerimizin çok güçlü olduğunu, uygulamalarımızın çok güçlü olduğunu ama uygulamadan kaynaklanan aksaklıkların olduğunu biz biliyoruz. Bunlar için özellikle bu Komisyonumuzu kurarak (*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

kadına yönelik şiddeti önlemek ve önlerken uygulamadan kaynaklanan aksaklıklar var mı bunları görmek istedik ve bu konuda da sizlerin tecrübelerini dinleyelim istedik. Özellikle -2006 Başbakanlık Genelgesi, sizlerin de mutlaka bilgisinde olan genelge- kadına yönelik şiddetle mücadelenin de devlet politikası hâline getirilmesine vesile olmuş vaziyette. Bu tarihten itibaren kesintisiz olarak uyguladığımız ulusal eylem planlarımız var, Birinci Ulusal Eylem Planı, İkinci Ulusal Eylem Planı ve Üçüncü Ulusal Eylem Planı'ndan sonra, geçen hafta, Sayın Cumhurbaşkanımızın katılımıyla kadına yönelik şiddetin önlenmesi için Dördüncü Ulusal Eylem Planı'mızı 1 Temmuz 2021 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımızın Başkanlığında açıklamış bulunmaktayız ve 5 ana hedef var eylem planımızda; 28 strateji, 227 de faaliyet düzenlenmiş vaziyette ve eylem planlarımızın ötesinde 2 Mart 2021 tarihinde Cumhurbaşkanımız tarafından açıklanan, 9 amaç, 50 hedef, 393 faaliyetten oluşan İnsan Hakları Eylem Planı'nın da çok önemli olduğunu ve sizlerin de yakın takip ettiğini biliyoruz. Aile içi şiddet ve kadına karşı şiddetle mücadelenin etkinliğinin artırılması hedefine yönelik çok sayıda faaliyete, İnsan Hakları Eylem Planı'nda da yer verilmiş vaziyette. Bu faaliyetlerin yasal düzenlemeye ve uygulamaya dönüşmesini teminen yürütülen çalışmalarımız da tüm hızıyla devam etmekte.

Kadına yönelik şiddetle mücadele, toplumsal mutabakat gerektiren, uzun soluklu bir süreç ve kadına yönelik şiddetin, aile içi şiddetin, kanuni düzenleme ve idari tedbirler yanında toplumsal duyarlılığı, farkındalığı ve zihinsel bir değişimi geliştirerek aşılabilecek bir sorun olduğunu biliyoruz. Bu vesileyle, toplumsal olarak zihinsel değişimi sağlamak için de Komisyonumuz başta olmak üzere bütün birimlerimiz çok aktif rol oynamakta ve kadına yönelik şiddetin tamamen ortadan kalkmasının tüm kesimlerinin inancı ve çabasıyla, bakanlarımızın, yöneticilerimizin, bütün disiplinlerin, medyanın, akademisyenlerin, sivil toplum örgütlerinin çok etkin işin içerisinde rol alması gerektiğini düşünüyoruz. Bu zihinsel değişim için hep birlikte hareket ederek kadına yönelik şiddetin önlenmesi için güçlü bir seferberliğe başladık ve devam ettiriyoruz. Şiddetle mücadele, güçlü koordinasyon ve sektörler arası işbirliğinin teşvik edilmesinin önemli olduğu konu başlıklarımızdan.

Bu kapsamda, kadına yönelik şiddetle mücadelede bulundukları ülkelerin kamu kuruluşlarına, sivil toplum kuruluşlarına ve özel sektöre, finansal destek sağlayan Birleşmiş Milletlerin kuruluşlarının bugüne kadar yapmış oldukları çalışmaları ve tespitlerini, önerilerini dinlemek üzere sizleri bugün Komisyonumuza davet ettik ve Birleşmiş Milletler kalkınma, UNDP'nin Mukim temsilcisi Louisa Vinton'a sözü bırakıyorum ve mikrofonunu açıyorum.

Sayın Vinton ...

UNDP MUKİM TEMSİLCİSİ LOUISA VINTON – Çok teşekkür ediyorum.

Burada olmak benim için büyük bir memnuniyet. Tüm 3 BM kuruluşu adına ortak tek bir sunum yapacağız UNDP mukim temsilcisi olarak. Şimdi, o yüzden, sözü meslektaşım Asya Hanım'a bırakmak istiyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Vinton, sözü Asya Hanım'dan başlatalım istedi ve hemen mikrofonunu açıyorum.

Asya Hanım, buyurun lütfen.

III.- SUNUMLAR

1.- Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN WOMEN) Türkiye Direktörü Asya Varbanova'nın, Türkiye'deki Birleşmiş Milletler olarak, aile içi, kadına ve kız çocuklarına yönelik şiddetle mücadele çalışmaları hakkında sunumu

UN WOMEN TÜRKİYE DİREKTÖRÜ ASYA VARBANOVA – Merhaba, tünaydın.

Meslektaşım Louisa'nın bahsetmiş olduğu üzere Birleşmiş Milletler adına, 3 BM kuruluşu adına ortak bir sunum ve ortak bir beyan gerçekleştireceğiz. Aynı zamanda Sayın Alvaro Rodriguez, mukim temsilci, burada olamıyor, selamlarını iletiyor, kendisi şu an Türkiye'de değil.

Zamanı etkin bir şekilde kullanmak, tek bir ses olarak konuşmak istiyoruz. Ben bugün sunumu size yapma şansına eriştim; çok teşekkür ediyorum. Burada var olan Birleşmiş Milletler kuruluşları ve Birleşmiş Milletler mukim temsilcisi adına sizlere teşekkürlerimizi iletmek istiyoruz.

Öznur Hanıma, tüm komite üyelerine davetleri dolayısıyla teşekkürlerimizi iletiyoruz.

Sizin çalışmalarınız, bu Komisyonun çalışmaları bizim için çok önemli ve kadına ve kız çocuklarına karşı olan şiddetle mücadelede çok büyük bir rol oynuyor. Birleşmiş Milletler de hem Türkiye Cumhuriyeti'ne hem özel sektöre hem STK'ye bu konuda, bu çabalarda ortak olmuştur, bu mücadelenin içerisinde yer almıştır ve gelecekte de sizlerin yanında olmaya devam edeceğiz.

Şimdi, kendi önceliklerimiz konusunda, projelerimiz, tecrübelerimiz konusunda biraz bilgi vermek istiyorum. Aynı zamanda, şu ana kadar gerçekleştirmiş olduğumuz çalışmalardaki ilerlemeyi nasıl ölçüyoruz? Aynı zamanda, sizin bahsetmiş olduğunuz gibi bazı kesintiler ve geliştirilmesi gereken alanlar var, gelecek için yapılması gerekenler var. Kadın ve kız çocuklarına karşı gerçekleşen şiddet, maalesef, en yaygın şekilde gerçekleşen insan hakları ihlalidir. Tüm dünyada gerçekleşir ve kadına karşı şiddetten ari hiçbir ülke yok. Biz buna "gölge pandemi" diyoruz çünkü tüm dünyaya baktığımızda yeterince mücadele edilmediğini görüyoruz. Bunun yapısı eşit olmayan güç dengeleri, var olan ön yargılar, stereotipler ve uygulamalardan ortaya çıkıyor ve kadınları bu şekilde küçümsüyor ve haklarını ihlal ediyor.

Elimizdeki verilere baktığımız zaman, geçtiğimiz on yıl içerisinde dünyada aile içi şiddet konusunda özellikle bir azalmanın olmadığını görüyoruz. Tüm dünyada 3 kadından 1'i ömrü boyunca aile içerisinde ya fiziksel ya cinsel olarak şiddete maruz kalmış ve Türkiye'deki 2014 tarihli en son araştırmaya baktığımızda benzer bir resmi görüyoruz. Covid-19 pandemisine baktığımız zaman, maalesef, bu, kadın ve kız çocuklarının karşılaştığı şiddet riskini artırmıştır; özellikle aile içi şiddet ama aynı zamanda on-line ve dijital şiddet riski de artmıştır. Aynı zamanda, hareket kısıtlamaları sebebiyle de hizmetlere olan erişim konusunda da sıkıntılar yaşanmaktadır.

Türkiye'deki Birleşmiş Milletler olarak, kadına karşı olan şiddetle mücadele bizim en öncelikli çalışma alanlarımızdan bir tanesi. Birleşmiş Milletler ve Türkiye Cumhuriyeti arasındaki olan iş birliği beş yıllık bir stratejiyle çerçevelendirilmiştir. Geçtiğimiz yıl, beş yıllık Birleşmiş Milletler iş birliği stratejisini tamamlamış olduk, 2016-2020 dönemini kapatmış olduk. 2021'de yeni bir stratejiyi, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma İş Birliği Çerçevesi'ni yürütüyor olacağız 2021-2025 yılları arasında. Hem geçtiğimiz beş yıl içerisinde hem önümüzdeki beş yıl içerisinde kadın ve kız çocuklarına karşı şiddetin önlenmesine dair özel stratejiler koyduk, öncelikler koyduk ve tabii ki sizin Komisyonunuzun çalışmalarıyla da yakından ilişkili bunlar. 2020'ye kadar geçtiğimiz beş yıllık stratejiye baktığımız zaman, mevzuatın, politikaların, uygulamaların ve hesap verilebilirlik mekanizmalarının toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendirmesi ve kadına karşı şiddetin azalması konusunda hedefi vardı. Şimdiki yeni stratejimize baktığımızda, 2025 kadar Türkiye'deki kadınların ve kız çocuklarının kaynaklara, fırsatlara, haklara eşit erişiminin olmasını ve ayrımcılıktan ari bir hayat yaşamalarını hedefliyoruz. Bu konu, ortaklarımızla uzun bir şekilde görüşüldü, Türkiye Cumhuriyeti'ndeki muhataplarımızla güzel bir şekilde görüşüldü ve Türkiye'nin kalkınma hedefleri ve Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası anlaşmalara da uygundur. CEDAW Sözleşmesi, Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi bunun içerisinde ve geçtiğimiz yıllarda aynı zamanda İstanbul Sözleşmesi'yle de uygun bir şekildedir. Bu önümüzdeki beş yıl içerisinde -bu yıldan itibaren- yeni hedefler ekleyerek

kadına karşı şiddetin varlığını azaltmak ve zararlı tavırlar ve normların azalmasını hedefliyoruz. Özellikle de toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın ve kız çocuklarının güçlendirilmesi 5 numaralı Birleşmiş Milletler kalkınma hedefine de uygun oluyor, bu da zaten Türkiye'nin kalkınma hedefleri doğrultusunda.

Biz Birleşmiş Milletler olarak toplumun tüm taraflarıyla, Meclisle, bakanlıklarla, yerel makamlarla, sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içerisindeyiz. 3 Birleşmiş Milletler kuruluşu olarak, özellikle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, barolarla yakın temas içerisindeyiz ve aynı zamanda, en önemlisi de kadınların sivil toplum örgütlerini de destekliyoruz çünkü kadınların sivil toplum kuruluşları hem Türkiye'de hem dünyada hizmetlerin sunulması, aynı zamanda da çalışmaların güçlendirilmesi için çok önemli roller oynuyor. Bu farklı projeleri yürütürken kapasite geliştirme, araştırma, analiz, iyi uygulamaların paylaşılması, değişimi, kampanyalar, farkındalık artırma formuyla oluyor ve bugün, yanımda UNFPA, UN Women var ve eğer, bu konuyu siz de ilgi çekici buluyorsanız bugün size bu konuda söyleyeceklerimiz, sunacaklarımız var.

Çalışmalarımızın temeline baktığımızda şu nosyon var: Kadına karşı şiddet bireysel, münferit bir sorun değildir, bir toplum temelli sorundur ve ana köküne baktığımız zaman kadın ve erkek arasındaki eşit olmayan güç dengesidir. Bu sebeple de kadına karşı şiddet daha güçlü bir toplumsal cinsiyet eşitliğine yatırım yapılmadan gerçekleşemez. O yüzden de Birleşmiş Milletlerin bütün programlarına baktığımız zaman eşitliği ve güçlendirmeyi destekleyen adımlar olduğunu görüyoruz. Geçtiğimiz yıllar içerisinde Türkiye'nin katettiği ilerlemeleri görmek bizi oldukça memnun ediyor, bunları takdir ediyoruz ve geniş kaynakları bu alana ayırmış olmalarını da memnuniyetle karşılıyoruz. Özellikle, Öznur Hanım'ın da bahsetmiş olduğu üzere İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun, uluslararası normatif çerçeve içerisinde bulunuyor. Aynı zamanda, Türkiye'nin On Birinci Kalkınma Planı'na baktığımız zaman özel olarak kadına karşı şiddetle mücadele, aile içi şiddetle mücadele, erken ve zorla gerçekleşen evliliklere karşı mücadelede tedbirler var ve Türkiye'nin de bu konuları kalkınma açısından ortadan kaldırmayı istediğini görüyoruz ve açılıştaki da söylemiş olduğunuz üzere "Güçlü kadın, güçlü Türkiye" sloganı On Birinci Kalkınma Planı'na da yansımış, bunu görmekten memnunuz. Aynı zamanda, geçtiğimiz hafta Sayın Cumhurbaşkanının açılışını yapmış olduğu eylem planına da baktığımızda içinde çok kapsamlı tedbirlerin, hedeflerin ve faaliyetlerin olduğunu görüyoruz. En önemlisi de izleme çerçevesinin olduğunu görüyoruz yani zaman içerisinde neler yapılmış bunu görme şansı olacak.

Kadına ve kız çocuklarına karşı şiddetin ortadan kaldırılması dostluk grubuna Türkiye üye oldu ve özellikle de bu Covid-19 döneminde oluşturulmuş bir grup ve 140 kadar ülke bu dostluk grubuna üye oldu ve hatta üye olan ülkelerin ilklerinin arasında yer almaktadır, bunu da takdirle karşılıyoruz. Aynı zamanda, uygulama ve politik aşamasında da gelişmeleri görüyoruz. Aynı zamanda, geçtiğimiz yıllarda yanıt mekanizmalarının olduğunu görüyoruz. Örneğin, ŞÖNİM ağının 81 ile yayılması, sığınma evlerinin daha fazla olması, KADES çalışmaları, elektronik izleme sistemleri, failillerin izlenmesi ve mağdura yakınlığını tahkim, aynı zamanda polis ve jandarma içerisinde gerçekleştirilen bürolar, aynı zamanda kolluk kuvvetlerinin güçlendiren, adli çalışmaları destekleyen yapılar bütün bu çalışmaları güçlendirmiştir.

Aynı zamanda, tabii ki, geliştirilebilmesi gereken alanlar vardır, var olan çerçevenin içerisinde bazı boşluklar da vardır ve bir kaçına dikkatinizi çekmek isteriz. Geçtiğimiz yıllar içerisinde bunları, bu alandaki farklı ulus ortaklarıyla tespit etmiş olduğumuz noktalar var. Öncelikle güçlendirme çabalarının daha da artması gerekiyor böylece şiddet en başta gerçekleşmesin. Aynı zamanda, şunu da düşünüyoruz: Önleme çabaları, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadına karşı, kız çocuklarına karşı eşitsizliğin temeli olarak görmek, bu stereotipleri ve kısıtlayıcı sosyal normları dikkate alarak kurumsal ve bireysel, münferit seviyede karşı çıkmak gerekiyor. Aynı zamanda, her eğitim düzeyinde eğitim programlarının

oluşturulması ve verilmesi gerekir. Aynı zamanda, erkek çocukları için de desteğin, eğitimin verilmesi gerekiyor. Bu Komisyonun içerisinde erkeklerin olması da bizim için oldukça büyük bir memnuniyet. Ancak bu şekilde kadınlara ve kız çocuklarına karşı olan şiddet önlenabilir.

Üçüncü olarak -mali- bütçe. Dördüncü Eylem Planı içerisinde bütçe artışını görüyoruz. Şunu görmek de bizi oldukça memnun ediyor: Türkiye ve Türkiye Cumhuriyeti toplumsal cinsiyete duyarlı planlama ve bütçeleme çalışmalarını hem bazı merkez illerde hem farklı ilçelerde kullanmaya başlıyor. Bu da aslında uygulama alanındaki boşlukları ortadan kaldırmaya yardımcı olacaktır ve biz de toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme ve planlama çalışmalarını desteklemek üzere buradayız.

Bütün bunlar farklı kurumların, çok sayıda kurum ve kuruluşun bir araya gelerek yürütmesini gerektirmektedir. İşte, bu, çok paydaşlı, çok sektörlü çalışmanın daha da güçlenmesi gerekiyor ki böylece bu alanda çalışan STK'lerin ve bu alanda çok uzun yıllardır tecrübeleri olan tarafların da tecrübesi katılabilir.

Şiddete maruz kalmış olan kadınların temasa geçtiği ilk kişiler kolluk kuvvetleri ve yargı oluyor yani polis, jandarma ve adli çalışanlar oluyor. Burada, kolluk kuvvetlerinin ve adli çalışmaların daha da güçlendirilebilmesi için zorunlu eğitimlerin verilmesi gerekiyor, hem kolluk kuvveti memurlarına hem avukatlara hem de adli yapıda olan herkese. Özellikle de bireysel vaka yönetimine ve vaka bazında ŞÖNİM'ler gibi sosyal hizmetlerin sağlandığı merkezlere odaklanılması gerektiğini düşünüyoruz. Dördüncü Ulusal Eylem Planı'nda da dile getirildiği üzere, biz bunun çok önemli bir amaç olduğunu düşünüyoruz. Dolayısıyla, kriz merkezlerinin özellikle de cinsel suç mağdurlarına hizmet verecek şekilde şekillendirilmesi ve kurulması gerekiyor.

Bunun dışında, bir koruma merkezinden çıktıktan sonra kadınların aslında güçlendirilmeye ve belli hizmetlerle desteklenmeye devam edilmesi gerekiyor ki benzer menfi tecrübeleri tekrardan yaşamak durumunda kalmansınlar.

Bunun dışında, artık kadınlar, hatta sadece kadınlar değil, toplumun tamamında kadın hakları üzerine bir bilinç oluştuğunu görüyoruz. Tabii ki kanunlar da kadınlara belli haklar tanıyor ancak kadınların kanunla kendilerine atfedilmiş bu haklardan nasıl faydalanacaklarına ilişkin bilgi edinmeleri gerekiyor. Takdir edersiniz ki şiddet sadece fiziksel dünyada değil, dijital ve çevrim içi dünyada da kendini gösterebiliyor. Bu bağlamda dikkatinizi çekmek istediğimiz şey, özellikle çevrim içi yani online ortamda gerçekleşen şiddete de dikkat edilmesi gerekliliği.

Şimdiye kadar dile getirdiğimiz birçok zorluk oldu. Biz bunların hepsine vâkıf olduğunuzu zaten biliyoruz. Özellikle de dezavantajlı bir gruba mensup ve marjinalize edilmiş kadınların -örnek veriyorum, Türkiye'de yaşayan mülteci kadın ve kız çocukları gibi- bu hassas grupların bu olumsuzluklardan daha fazla etkilendiğini unutmamak, dolayısıyla sivil toplum kuruluşlarıyla temsil edilmesini temenni ettiğimiz bu kadınlara verilecek hizmetlerin onlara yönelik özelleştirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Tabii ki aynı zamanda, farklı veri tabanları ve farklı formlar kullanılarak veri toplanması, bilgi toplanması, istatistiklere bakılması; ancak bu şekilde mevcut durumun yakından takip edilmesi, kadına yönelik şiddetin uluslararası skalalarıyla karşılaştırılabilmesine ilişkin Türkiye'deki "prevalans"ının yani yaygınlığının, görülme sıklığının bu şekilde bilinebileceğini düşünüyoruz. Bizler de tabii ki Türkiye'deki ulusal ortaklarımızın mevcut çabalarını da desteklemek için burada bulunuyoruz. Biz de ihtiyaç hasıl olduğu sürece emre amade, hazırız; destek için buradayız.

Tabii ki istişarelerimizde İstanbul Sözleşmesi -Anlaşması, düzeltiyorum- ve Türkiye'nin İstanbul Anlaşması'ndan çekilmesi dile getirilmişti. Aslında, Birleşmiş Milletler ülke ekibi mart ayında Türkiye'nin çekilmesine yönelik belli çekinceler, belli üzüntüler dile getirmek ister çünkü biz bunun geriye dönük atılmış bir adım olduğunu düşünüyor ve şimdiye kadar yapılmış yatırımların, kadınlara

yönelik şiddetle mücadele noktasında atılmış adımların aslında biraz daha altını oyduğunu düşünüyoruz, mevcut ulusal çerçeveye baktığımızda çünkü İstanbul Anlaşması, aslında en kapsamlı ve ilk uluslararası anlaşma bu alanda. Bu bağlamda, tabii ki mağdurların korunması, faillerin soruşturulması, entegre politikalar getirilmesi, önleme çalışmaları yapılması gibi birçok alana dokunuyor ve çok da güçlü bir araç olduğuna inanıyoruz, olumlu değişiklik yaratabilmek için. Dolayısıyla, onaylamış olan ülkelerde bu anlaşma olumlu değişiklikler yaratmayı başardı özellikle de odaklandığı 4 alanda. Dolayısıyla, biz, bu fırsatı değerlendirerek Türkiye'nin İstanbul Anlaşması'ndan çekilmesine ilişkin duyduğumuz çekincelerin altını çizmek istiyoruz. Bunun dışında, tabii ki 1(a) maddesine baktığımızda Türkiye'deki 6284 sayılı Kanun'un İstanbul Anlaşması'na atıfta bulunulduğunu görüyoruz ve burada da tabii ki dile getirilen eylemler çok çok önemli, topluma verdiğimiz mesaj da çok önemli. Yani "sıfır tolerans" "sıfır hoşgörü" politikasına karşı bir adım gibi algıların istemiyoruz Hükümetin ve bu politika, kadına yönelik şiddete dair çıkartılmış çok önemli bir inisiyatif dolayısıyla böylesi suçların işlenmesinde teşvik unsuru yaratabilecek bir mesajın verilmesini istemeyiz. Tabii ki bu Komisyon özellikle de anlaşma üzerinde sadece yetki alanına sahip olmamakla beraber; biz, bir kez daha çekincemizi dile getirmek ve müsaadenizle yeniden bu kararın gözden geçirilmesine duyduğumuz temenniye dile getirmek istedik.

Bunun dışında, dördüncü adli paketin şu anda Mecliste görüşüldüğünü biliyoruz. Bu bağlamda, temennimiz odur ki, yasama yükümlülükleri açısından yasal çerçeveyi güçlendirecek önemli bir araç olarak görüyoruz. Özellikle de CEDAW ışığı altında kadına yönelik şiddetle mücadelede stoklamanın suç unsuru teşkil etmesi ve özellikle de insan haklarına karşı getirilebilecek önemli bir adli paket olduğuna inanıyoruz.

Bunun dışında, tabii ki biz, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Türkiye Büyük Millet Meclisi dâhil olmak üzere kamu ve özel sektörden, tüm ortaklarımızla iş birliği içerisinde çalışmaya devam edeceğiz. Zaten geçtiğimiz yıllarda aktif iş birliğimiz başlatılmış, başarılı bir şekilde devam etmiştir, biz de dolayısıyla bu yolda ilerlemeye devam edeceğiz. Uluslararası normatif kılavuzlar, özellikle de insan hakları temeline dayandığını Birleşmiş Milletler çalışmalarının altını çizerek, sizinle hâlihazırda, gayet güzel devam eden iş birliğimizin özellikle de mevcut, konuşulmuş, Türkiye'nin geçmiş yıllarda yerleşik hâle getirdiği 6284 sayılı Yasa da dâhil olmak üzere iş birliği içerisinde devam etmesini istediğimizi dile getirmek istiyoruz.

Şiddetsiz bir dünya diliyoruz, kadına ve kız çocuklarına karşı şiddetin bittiği, ailelerin, toplulukların, ekonomilerin ve genel itibarıyla, toplumların şiddetten uzak ve güçlü olduğunu görmek istiyor; bu doğrultuda da bu amaç vesilesiyle de yardımcı ve destek olacağımızın altını çizmek istiyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Varbanova'ya teşekkür ediyoruz görüşleri ve düşünceleri dolayısıyla, hem UNDP'nin hem UNFPA'nin ortak sesi olarak UN Women, Türkiye'deki kadına yönelik şiddetle mücadelenin değerlendirmesini yaptı ve iyi uygulamalarımıza, iyi metinlerimize teşekkür ettiler, bizler de teşekkür ediyoruz.

Öncelikle, biz, bunu kendi insanımızı, kendi kadınımızı, bireylerimizi güçlendirmek için yapıyoruz ve son yirmi yıldır insanlarımızın refah seviyesini yükseltmek için ortaya koymuş olduğumuz iradeyi çok net biliyorsunuz. Bu vesileyle, 2000 yılında imzalanan Binyıl Kalkınma Hedefleri'ndeki 8 hedefin hemen hemen tamamına, erkenden, 2015 yılından önce eriştiğimizi, altını çizerek hatırlatmak isterim. Bireylerin, çocukların, annelerin okuması; yoksulluğun önlenmesi, anne-bebek ölümlerinin önlenmesi dâhil olmak üzere Binyıl Kalkınma Hedefleri'ni biz emin adımlarla, kararlı bir şekilde uyguladık ve devam ediyoruz.

2015 yılı Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ndeki -sizin de vurguladığınız gibi- bütün hedeflere odaklanmış vaziyeteyiz ve 17 hedefin her birinin koordinatör bakanlığı var ve altında da Strateji ve Bütçe Başkanlığımız kalkınma hedeflerimizi gerçekleştirmek üzere sorumluluk üstlenmiş vaziyette; hepimiz çok yakından takip ediyoruz. Bu vesileyle de Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'mize erişmek için temel hedef -tekrar altına çizerek söylüyorum- Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan bütün vatandaşların refah seviyesini sürdürülebilir hâle getirip kalkınmayı sürekli hâle getirmek. Bu vesileyle, 5'inci hedef bizim için de çok önemli hedeflerden bir tanesi ve koordinatör bakanlığımız Aile Bakanlığımız ve takibini yapan Strateji ve Bütçe Başkanlığımız dün Komisyonumuzun davetlisiydi. Bu vesileyle, kadın-erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçeleme konusunda Komisyonumuzun da kararlı tavrını bir kez daha Strateji ve Bütçe Başkanımızla paylaştık. Sizlerin de ifade etmiş olduğu gibi, kadına duyarlı, kadın-erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçeleme konusunda da hem Sayın Cumhurbaşkanımız hem de Kabine üyelerimizin hassasiyeti sizin de bilginizde. Daha da dikkat edilmesi gerektiği konusundaki vurgularımızı biz, dün, bu Komisyonda -tutanaklarda da görüleceği üzere- dile getirdik. Strateji ve Bütçe Başkanlığımızın özellikle bu konudaki hassasiyetini sizlerin de bilmesini isterim, Sayın Başkanın kendi cümlelerin üzerinden.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'mizle birlikte kalkınma planlarımız var. Sizin de ifade etmiş olduğunuz gibi On Birinci Kalkınma Planı bizim için çok önemli ve orada kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığı önlemek, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarını ve güçlenmelerini sağlamak temel amaç. "Nitelikli insan, Güçlü Toplum ve Kadın" başlığı altındaki politikalarımızı detaylı okumuşsunuzdur. Özellikle kadınların ekonomik, sosyal, kültürel hayata ve karar alma mekanizmalarının her düzeyine aktif katılımı yerelden başlayarak teşvik edilecektir. Bu konuda da başta yerelin teşvik edilmesi olmak üzere kadına yönelik şiddetin önlenmesinde yapmış olduğumuz uygulamalardan bir tanesi de 100 bin nüfusu olan yerleşim yerlerine konuk evlerinin yapılması. Bu konuda, şu anda, Türkiye'de 147 tane konukevimiz var ve 81 tane ŞÖNİM'imiz var. Konukevlerinin sayısının artırılması taleplerimizi Strateji ve Bütçe Başkanlığımıza, Aile Bakanlığımız ve ilgili diğer kurumlarımıza biz de ilettik. Yerel yönetimlerimizle, sivil toplum örgütlerimizle ve aynı zamanda Bakanlığımızla birlikte, güçlü bir şekilde konukevlerimizi oluşturuyoruz. ŞÖNİM'leri 81 ilimizde kurduk, aynı zamanda, Aile Bakanlığımız müdürlüklerinin de -yaklaşık 350 civarında- mağdurların direkt olarak başvuracakları mekânları var. Bu sayıları sizlerle paylaşmamızdaki sebep hassasiyetimizin en üst seviyede olduğunu bilmenizi istememiz.

Kadınlarımızın rakamsal olarak temsildeki oranlarındaki artışları da sizler yakından takip ediyorsunuzdur mutlaka. Bu vesileyle, özellikle kadına yönelik şiddette en önemli ayaklardan biri olan kolluk kuvvetlerimizle birlikte adli mercilerimizde bulunan savcılarımızın ve hâkimlerimizin sayılarındaki, Adalet Bakanlığımızdaki kadın savcı ve hâkim sayılarındaki artışı sizin bilgilerinize iletmek isterim: Yirmi yıldaki kadın savcı oranındaki artış oranı yüzde 722, ve şu anda, kadın hâkim oranındaki artış da yüzde 322 oranında, kadın hâkim sayısında da artış sağlanmış vaziyette. Akademik kariyer açısından yüksek öğretimdeki kadın temsillerimiz yüzde 40'ların üzerinde. Hakeza dış ilişkilerde kadın temsilcilerimiz ve büyükelçiliklerdeki kadın temsilcilerimiz çok önemli oranlarda ve en önemlisi eğitim alanındaki okullaşma ve okula devamlardaki oranlarımızda da yüzde 100, kız çocuklarımızın okullaşması sağlanmış vaziyette ve kalkınma hedeflerimizi de daha da ileri boyuta getiriyoruz.

Özellikle kadının Türkiye Büyük Millet Meclisindeki temsilini vurgulamak isterim. Yaklaşık yüz yıllık Türkiye Cumhuriyeti'nde 1934 yılında kadına verilen seçme ve seçilme hakkından sonra 2000'li yıllara kadar kadının Türkiye Büyük Millet Meclisindeki temsil oranı sadece yüzde 4,1'di, bu oran, bazen yüzde 1'lere, bazen yüzde 3'lere düşmüş ama yüzde 4,1'in üzerine asla çıkmamıştı. Kadınların siyasette var olması, rol model olması çok önemli ve bunu bilen bir liderle yol almak bizim

için çok önemli ve kadının güçlenmesi, karar mekanizmalarında yer alması ve bunun için çaba sarf eden bir iradenin ortaya konması gerekiyordu. Bu ortaya konan iradeyle birlikte, daha 19 yaşında bir parti olmasına rağmen, 100 yaşındaki partilerin göstermediği cesareti, kararlılığı göstererek kadınların Türkiye Büyük Millet Meclisindeki temsil oranını yüzde 18'e çıkarmış vaziyetteyiz, tabii ki hedef daha da yukarıya çıkarmak. Söylemiş olduğunuz kadına yönelik şiddetle mücadelede bakanlıklarımızın uygulamalarında konukevleri, ŞÖNİM'ler çok önem arz ediyor, Aile Bakanlığımızın koordinasyonunda devam ediyor. İçişleri Bakanlığımızın 1/1/2020'de yayımlamış olduğu İçişleri Bakanlığı Genelgesi, özellikle yerelde kadına yönelik şiddetle mücadele için çok önemli bir adımdır. Şu anda, sizin de bahsettiğiniz KADES uygulamamız 2,5 milyon kadın tarafından indirilmiştir ve elektronik kelepçe uygulaması çok ciddi manada Türkiye'de uygulanmaya, pilot ilin genele yayılmasına başlanmıştır. Millî Savunma Bakanlığımızdan aldığımız yazılı bilgilendirmede de özellikle 2007 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Eylem Planı'nda başlamak üzere askerlerimizin, polislerimizin, Jandarmamızın eğitilmesi bizim için çok önemliydi, eğitime başlandı ve şu anda da artarak devam ediyor; biz de takipçisi olacağız. "Mali bütçeyi güçlendirip duyarlı bütçe hâline getireceğiz." dedik.

İstanbul Sözleşmesi, özellikle Avrupa Konseyi üyesi ülkeler tarafından ve 2011 yılında Türkiye'nin ilk imzacı ülke olduğu sözleşme. Özellikle, şunu sizlerle paylaşmak isterim: Biz, Türkiye olarak, cumhuriyetin kuruluşundan itibaren kadınlara yönelik yapmış olduğumuz çalışmalarda, başta eğitimle ilgili olarak 1923'te cumhuriyet kurulduktan sonra 1924 yılında "Tevhid-i Tedrisat" dediğimiz kanunumuzu geçirdik ve eğitim konusundaki ilk adımımızı attık. O tarihten bugüne, Türk Medeni Kanunu'nda, Türk Ceza Kanunu'nda, Anayasa'da çok önemli değişiklikler yaptık ve biz, 2000 yılından itibaren, İstanbul Sözleşmesi'nin daha adı yokken 2005 yılında töre saikiyle Töre ve Namus Cinayetlerini Araştırma Komisyonunu kurduk ve o kurulan Komisyondan sonrada 2006 Başbakanlık Genelgesi'ni yayınladık. 2005 yılında Türk Ceza Kanunu'nda yapmış olduğumuz değişiklikle birlikte töre saikiyle işlenen cinayetlerin, kadın cinayetlerinin oranını yarı yarıya azalttık. Şu an, sadece 17 tane dosyanın olduğunu sizlerin bilgisine iletmek isterim. 2010 yılında Anayasa'daki değişikliklerimiz, 2012 yılında 6284 sayılı Yasa'nın yapımı bizim için kadına yönelik şiddetle mücadeledeki en önemli adımlarımızdan. Biz, kadına yönelik şiddetle mücadeleye İstanbul Sözleşmesi'nden önce başladık ve 2000 yılından önce sadece kadına yönelik, aileyi korumaya yönelik tek bir yasamız vardı. O yasa, 4320 sayılı Ailenin Korunması Yasası'ydı ve 2000 yılından sonra, Anayasa'da, yasalarda, genelgelerimizle yapmış olduğumuz, ortaya koyduğumuz politika, kadına yönelik şiddetin önlenmesi için uygulanan politikalar ve İstanbul Sözleşmesi sonrası da bizim kadına yönelik şiddetin önlenmesi için mücadelemiz sonuna kadar devam edecek, kararlılığımız devam edecek. Bunu, Sayın Cumhurbaşkanımızın bizatihi dilinden sizler de 4'üncü Ulusal Eylem Planı açıklaması esnasında duyduunuz, öncesinde yapmış olduğumuz toplantılarda da bu devam etmekte. Sadece, biraz evvel içeride konuşurken sizlerle paylaştım, burada kayıtlara girmesi açısından da tekrardan paylaşmak isterim.

Avrupa Konseyi İstanbul Sözleşmesi, Konsey üyesi 47 ülkenin normalde imzalaması gereken bir sözleşme. 47 Konsey üyesi ülkenin sadece 44 tanesi imzalamış ve maalesef 12 tanesi onaylamamış ve 3 tanesi hiç imzalayıp onaylamamış. Avrupa Konseyi İstanbul Sözleşmesi, sadece Avrupa Konseyi üyesi ülkeler tarafından imzaya açılan bir sözleşme değil, tüm dünyanın var olan ülkelerine imzaya açılan bir sözleşme. Bu vesileyle, CEDAW'ı, Binyıl Kalkınma Hedefleri'ni, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ni 190'nın üzerinde ülkenin imzaladığını düşünürsek İstanbul Sözleşmesi'ni şu an Avrupa Konseyi üyesi 34 ülkenin imzalamış, Meclisinden geçirmiş, onaylamış olduğuna dönüp baktığımızda, daha bu konuda, dünyanın on bir yıldır var olan İstanbul Sözleşmesi'ni imzalamayıp onaylamamasını biz de şaşkınlıkla izliyoruz.

Özellikle, ülkelerin kadına yönelik şiddetle mücadelesinde kadının güçlendirilmesine yönelik çalışmaları İstanbul Sözleşmesi olmadan başaran ülkeler var. Yeni Zelanda, İstanbul Sözleşmesi'ni imzalamamış ve onaylamamıştır ama göstergelerde en iyi olan ülkelere biridir ve şu an çekince koymayı düşünen, kafalarında soru işareti olan ülkeler var, kendi takdirleri. Türkiye 2011 yılında imzaladığı sözleşmeden yine aynı iradenin, imzalayan iradenin üzerinde görmüş olduğu sebepler neticesinde geri çekilme kararını almıştır ama bu geri çekilme kararı -altını kırmızı çizgiyle çiziyorum- sadece şu ana kadar dünyada var olan 200'ye yakın ülkenin imzalamamasına sebep olan gerekçelerdendir. Özellikle, sizler, UN Women, UNDP ve UNFPA'nin kadının güçlendirilmesi, kadının eğitimi ve ekonomik olarak güçlenmesi, temsil makamlarının güçlenmesi için birçok ülke programı uyguluyorsunuz ve nitekim Türkiye'de de uyguladığınız birçok güzel, özel projeler var. Kadın Dostu Kentler Projesi bunlardan bir tanesi, benim de bizatihi vesile olduğum, 14 tane şehrimizde uygulanan Kadın Dostu Kentler Projesi. Bunun gibi, çocuk dostu hastanelerimiz, anne dostu hastanelerimizle ilgili projeler de devam etmekte. Yine "Haydi Kızlar Okula!" kampanyası Birleşmiş Milletlerle birlikte başlatıp Emine Erdoğan Hanımefendi'nin Türkiye'de devam ettirdiği, çocuklarımızın eğitiminin güçlenmesi ve yüzde 100'ünün okula başlaması adına önemli projelerdir. Dolayısıyla, biz, Birleşmiş Milletlerin iyi örneklerini, projelerini almaktan, uygulamaktan ve iş birliği yapmaktan memnuniyet duyarız ama İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılma kararı Türkiye'nin kararıdır, buna herkesin saygı göstermesi gerekir. Bizim buradaki amacımız üzüm yemek. Türkiye'de bir tabir vardır: Bizim amacımız üzüm yemek. Kadına yönelik şiddetin önlemesidir bizim amacımız. Dolayısıyla, sözleşme olsa da sözleşme olmasa da biz, kadına yönelik şiddetin önlemesi için bütün iradeyi ortaya koymuş vaziyettediriz. Ülkemizin sözleşmeden çekilmesinden sonra da kadına karşı şiddetle mücadeleden asla ödün vermeyeceğimizin altını bir kez daha çizmek isterim.

Bir insan hakkı ihlali olarak gördüğümüz, kabul ettiğimiz ve yürüttüğümüz kadına yönelik şiddetle mücadele, kanuni düzenlemelerimiz, politika belgelerimiz, koruyucu ve önleyici mekanizmalarımız kapsamında bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da "sıfır tolerans" ilkesiyle, aynı kararlılıkla, aynı etkin şekilde uygulanmaya devam edecektir. Bundan hiç kimsenin endişesi olmasın. Biz kararlılığımızı net bir şekilde devam ettiriyoruz. Dördüncü yargı paketiyle -atladığım notlar içerisinde var- İnsan Hakları Eylem Planı çalışmaları kapsamında kadına yönelik pozitif düzenleme çalışmalarımız, İnsan Hakları Eylem Planı'nda yer alan eşe karşı işlenen suçlarla ilgili kanunda öngörülen cezayı artıran sebepler, boşanmış eşi de kapsayacak şekilde genişletilecektir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 82, 86, 96, 109'uncu maddelerinde düzenleme yapılarak kasten öldürme, kasten yaralama, eziyet, kişiyi hürriyetten yoksun kılma suçlarının boşanılan eşe karşı işlenmesi de nitelikli hâl olarak düzenlenmektedir. Çok önemli bir adım olarak görüyoruz ve İnsan Hakları Eylem Planı'ndaki eylem düzenlemelerimizi de devam ettireceğiz.

Bu vesileyle, bir kez daha, kadına yönelik şiddet bir insan hakkı ihlalidir ve insan hakkı ihlaliyle mücadeleyi ortak mücadelemiz olarak belirlemek ve Birleşmiş Milletler ülke temsilcilerimizle bu birlikteliği ve iş birliğini devam ettirmek arzumuzu da biz paylaşmak isteriz.

Eğer müsaadeleriniz olursa ben, sözü milletvekili arkadaşlarıma vermek istiyorum, sonrasında, cevaplarınızı sizlerden almak isteriz.

Hayati Arkaz, Sayın Milletvekilim, buyurun.

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Değerli katılımcılara "Hoş geldiniz." diyorum, saygılar sunuyorum.

Daha önce birkaç kez tekrar ettik, bilindiği gibi, kadına yönelik şiddetin engellenmesi için en etkili çözüm yolu eğitim olacaktır. Birleşmiş Milletler üyesi ülkelerin kadına yönelik şiddetin engellenmesi amacıyla ortak bir eğitim anlayışı ve müfredatı benimsemesi gerekiyor. Yalnızca çocuklara ve gençlere verilecek eğitim değil, yetişkinler için de eğitim programları düzenlenebilir, aile planlaması nüfus kontrolü gibi hususlarda Birleşmiş Milletler üyesi ülkeler iş birliği yapabilirler. Aile yapısının korunması ihtiyacının tüm ülkelerde geçerli olduğunu düşünüyorum, eğitime verilen önemin adaletle verilmesi gerekiyor. Birleşmiş Milletler üyesi ülkelerde kadına yönelik şiddetin faillerine verilen cezaların mutlaka sert ve caydırıcı olması lazım.

Dünyada iletişim her geçen gün daha kolay hâle geliyor. Dünya küreselleştikçe kültürel etkileşim de artıyor. Bugün, Türkiye’de çekilen bir dizi ya da film çok geniş coğrafyalara ulaşabiliyor. Medya ve internet üzerinden şiddetin reklamının yapılmasına engel olmak için uluslararası bir tutum almalıyız.

Burada, dün, İŞKUR ve KOSGEB yetkililerinin katıldığı toplantıda da kadınların iş hayatındaki yerinin ne kadar önemli olduğundan ve kadın istihdamının artırılmasının ekonomiye sağlayacağı katkıdan bahsetmiştik. Bu durum sadece bizim ülkemiz için geçerli değil, tüm dünya ülkeleri için geçerlidir. Kalkınma programı temsilcisi Sayın Louisa Vinton’a sormak istiyorum: Birleşmiş Milletler üyesi ülkelerde kadınların iş hayatına daha çok katkı sağlamaları için uluslararası iş birliği mümkün müdür?

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Arkaz, teşekkür ediyorum.

Diğer arkadaşşıma söz vermeden mülteci kadınlarla ilgili bir küçük notumu şimdi gördüm. Biliyoruz ki Birleşmiş Milletler ve tüm dünya, Türkiye’nin 5 milyon Suriyeliye kapısını açmasını takdirle karşılıyor ama sadece takdirle karşılaması değil, direkt olarak müdahale etmesi gerekir. Biz, UNFBA’nın Genel Direktörü rahmetli Babatunde’yle birlikte Suriye kamplarımızı gezdik, bir beş sene evvel beraber gittik. Bu konuda, Birleşmiş Milletlerin taşın altına elini koyması gerektiğini düşünüyoruz.

Biz, mülteci kadınların eğitimine, sağlığına, doğan çocukların doğdukları andan itibaren eğitimleri dâhil olmak üzere çok ciddi manada hassasiyet gösteriyoruz ve bu, insan haklarına vermiş olduğumuz değer, önemin en önemli göstergesi. Geçmiş senelerde sahile vuran Aylan bebek, hepimiz için üzüntü verici -daha ağırını söyleyemiyorum- çok üzüntü verici bir görüntüydü. Bu konuda, tüm dünyayı da savaşlardan en fazla etkilenenin çocuklar ve kadınlar olduğunu düşünürsek şayet bu mücadeleye ortak olmaya davet ediyoruz.

Türkiye’nin misafir ettiği 5 milyon Suriyeli var. Bu konuda, Birleşmiş Milletler, UNSCR dâhil olmak üzere her birimizin Türkiye’de nasıl çalışmalar yapıldığını biliyor ama sadece bilmek ve sadece takdir etmek değil, sorumluluğa ortak olmak lazım.

Mülteci kadınlarımızın da şiddete uğramaması için biz elimizden gelen tüm gayreti sarf ediyoruz.

Sayın Tuba Vural Çokal’a, Kıymetli Milletvekilime söz vermek istiyorum.

Buyurun Tuba Hanım.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya)- Teşekkürler Başkanım.

Öncelikle, Komisyona hoş geldiniz, sunumunuz için teşekkür ederiz.

Sorum, UN WOMEN’in çabalarıyla ilgili. Kadına karşı şiddet gerçekleşmeden önce atılan adımlar var mı?

Çok teşekkür ediyorum, daha önce burada olmadığım için özürlerimi sunuyorum. Bu toplantı sonrasında Sayın Cumhurbaşkanıyla bir toplantıya katılacağım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK –Tuba Hanım, teşekkür ediyorum.

Çiğdem Hanım, buyurun.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Değerli Başkanım, teşekkür ediyorum.

Kıymetli misafirler, Komisyonumuza hoş geldiniz.

Benim de 2 tane sorum olacak ama sorularımı sormadan evvel ben de İstanbul Sözleşmesi'yle alakalı birkaç kelam etmek istiyorum. Tabii, Türkiye, sizlerin de bildiği gibi, İstanbul Sözleşmesi'ni ilk ve şerhsiz imzalayan ülke. Dolayısıyla, sözleşmenin adı da bu anlamda “İstanbul” olmuş oldu. Biz sözleşmeyi imzaladıktan sonra çok hızlı bir şekilde aksiyon aldık ve az önce de Öznur Başkanımın ifade ettiği gibi, bazı ülkeler daha sözleşmenin kapağını açmazken biz sözleşmeyle alakalı hemen iç hukukumuzda dercetmek amaçlı 6284'ü çıkararak bu anlamda İstanbul Sözleşmesi'ni iç hukukumuzda da hayata geçirmiş olduk. Biz, bu işi çok mühimsiyoruz gerçekten, bu anlamda, iç hukukumuzda çok güçlü yasalar çıkardık ve çıkardığımız yasaların da arkasında sapasağlam duruyoruz yani sadece yasa çıkarmakla kalmıyoruz, yasanın sahada etkin ve aktif uygulanması açısından da çok ciddi bir mücadele veriyoruz. Bu mücadele kapsamında da yine, dönem dönem açıkladığımız ulusal eylem planları var. 1 Temmuzda da Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan 2021-2025 yıllarını kapsayan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 4'üncü Ulusal Eylem Planı'nı açıkladı. “Şiddete sıfır tolerans” ilkesi doğrultusunda kadına yönelik her türlü şiddeti önlemek amacıyla yeni dönemin şiddetle mücadele yol haritası 5 ana hedef, 28 strateji ve 227 faaliyetten oluşuyor. Dolayısıyla, bu anlamda, ne kadar hassas olduğumuzu bir kez daha ifade etmek istiyorum. Yaratılmış her canlı bizim için çok önemli ama bu anlamda özellikle şiddet hususunda sıfır tolerans ilkesiyle bakıyoruz ve bu psikolojiyle çalıştığımızı ifade etmek istiyorum. Bu anlamda da kurulan bu Komisyonun ne kadar önemli olduğunun bir kez daha altını çizmek istiyorum.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede hem önleyici hem de koruyucu tedbirleri etkin bir şekilde uygulayan ülkelerden örnek verebilir misiniz? Birinci sorum bu.

Diğer sorum da şu: Erken yaşta zorla evliliklere erkeklerin bakış açısını ve algısını anlamak için Türkiye’de temsiliyeti olan bir örneklem grubuyla algı araştırması yaptı UN Women, sonuçlarını bizimle paylaşabilir misiniz?

Tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Atabek, çok teşekkür ediyorum.

Hemen sözü Mutlu Aydemir’e veriyorum.

Sayın Milletvekilim, buyurun.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sunumunuz için çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle, Kıymetli Başkanımızın, Türkiye’de misafir ettiğimiz sayıları 5 milyona yakın, hukuki tanım olarak “düzensiz göçmen” dediğimiz ama bizim, Türk insanının “misafir” olarak kabul ettiği Suriyeli mülteciler, göçmenler için altını özellikle çizdiği sorumluluk noktasında ben de katıldığımı bildirmek istiyorum.

Bu noktada da şöyle bir sorum olacak: UN Women’ın kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda daha çok önleyici hizmetler tarafında yoğunlaştığını ve erkeklerle çalışmayı da bu önleyici hizmetler kapsamında değerlendirdiğinizi biliyoruz. Mardin ve Hatay’da yürütülen Suriye programı kapsamında erkeklerle özellikle kadına yönelik şiddet konusunda yaptığınız çalışmalar hakkında bilgi verebilir misiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Mutlu Hanım, teşekkür ediyorum.

Evet, Hacı Ahmet Özdemir, Sayın Milletvekili, buyurun.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Değerli misafirlerimiz, çok Değerli Komisyon Başkanımız ve üyelerimiz; hepinize hoş geldiniz diyorum.

“...”(x) diyorum Muteşemi Bey’e, ki Mohtashami Muhteşem Est, İranlı olduğunu tahmin ediyorum. Asya Hanım’ın isminden de muhtemelen... Bulgaristan’da yaşadığınızı, Bulgaristan vatandaşı olduğunuzu öğrendim şimdi internetten. Ben Konya Milletvekiliyim. “Asya” ismi Türkçe bir isim ve biz, Konyalıların Osmanlı Devleti zamanında o tarafa çokça gittiğini biliyoruz. Belki köklerimiz bir yerde buluşuyordur, aynı dedelerin çocukları olabiliriz. O açıdan, size de teşekkür ediyorum, hoş geldiniz diyorum.

Louisa -Luizya veya Liza Avrupa dillerinde farklı şekillerde telaffuzu var- sizi de insanlık ailesinin bir mensubu olarak ülkemize “Hoş geldiniz.” diye selamlıyorum.

Gölge filan değil bu, pandemi, pandemik olarak hakikaten bir salgın ve bütün dünyada var. Yani kadına şiddet, Birleşmiş Milletlerin istatistiklerine de yansıdığı gibi, sadece şu yahut bu ülkeye has bir olgu değil, bütün ülkeler, bütün dünya bu sorundan mustarip, bu sorundan sıkıntı duyuyor ve bu sorunu önlemek için çalışmalar yapıyor fakat Birleşmiş Milletlere düşen bir görev olduğu kanaatindeyim, şöyle: Her ülkenin kendine has bir sosyolojik yapısı vardır. Bizim ülkemizin sosyolojik yapısı belki kısmen Mohtashami Bey’in ülkesinin sosyolojik yapısıyla benzeşebilir. Batı dünyasında -ki ben bunu Batı dünyası olarak nitelendirmenin ayrımcılık ögesi içerdiğini düşünüyorum- Anglosakson etkisi altındaki ülkelerde bireyin öncelendiğini ve bireyin dünyaya hazırlanması, hayata hazırlanması şeklinde bir modellemenin uygulamada olduğunu biliyorum. Ama Asya’da, Doğu’da -ki güneş doğudan doğar- benim ülkemde, İran’da, Türk cumhuriyetlerinde ve İslam ülkelerinde, kısmen Uzak Doğu Asya’yı buna dâhil edebiliriz, bireyden önce aile gelmektedir. Dolayısıyla, sizin çözüm önerileriniz, standart, tekdüze, tek tipleştirme olarak eğer uygulamaya alınacak olunursa, kadına şiddetle mücadelede dünyaya rehberlik ve önderlik ettiğinize inanıyorum, bu amacınıza ulaşmada büyük sıkıntılarla karşı karşıya kalacağınızı söyleyebilirim. Bu bakımdan, toplumların ve ülkelerin sosyolojik kodlarıyla oynamadan, onların sosyolojik kodlarını bu amaca hizmet eder şekilde yani kadına şiddete hizmet eder şekilde kullanmanız, öyle tahmin ediyorum ki amacınıza ulaşmada -ki bu amaç, aynı zamanda bizim de amacımızdır, kadına yönelik şiddeti hiçbir insanın kabul etmesi asla mümkün değildir- yardımcı olacaktır diye düşünüyorum.

Ben, Asya Hanım’ın sunumunda genelgeçer şeyler dışında bir şey görmedim. “Eğitim” dediniz, biz burada günlerdir eğitim alanında yapılanları, yapılması gerekenleri tartışıyoruz. Türkiye’nin bu noktada çok mesafe aldığını, sizin gözlemci olarak bilmeniz gerekir diye düşünüyorum.

Mali imkânların seferber edilmesi ve bütçe düzenlemelerinin yapılması konusunda yine biz, gerekli çalışmaları, burada dinlediğimiz kamu kurum ve kuruluş yetkililerinden öğrendik. Dolayısıyla, bütçemiz şeffaf bütçedir, her yıl Türkiye Büyük Millet Meclisinde onaylanır. Bu iş için ayrılan pay da bellidir. Bunun, sizin de gözleminiz altında, bilinen bir husus olduğunu tahmin ediyorum.

“Kurumlar arası iş birliği” dediniz. Bunu da mümkün mertebe yapmaya çalışıyoruz. Şahsım adına, Komisyon üyesi olarak, Sayın Başkanın konuşmalarının ve ifadelerinin tamamına katılıyorum. Hakikaten, size bir ayna tuttuğuna inanıyorum yani Birleşmiş Milletlerin bu konudaki mücadelesini yürütürken nasıl farklı tavırlar içerisinde olabildiğini de sizlere göstermiş oldu. Ben onun söylemlerinin çok önemli olduğuna inanıyorum.

Burada başka notlarım da var ama aldığım iki notu özellikle sizinle paylaşmak istiyorum ve bu konuda, zannediyorum, birtakım söylemlerimle aynı zamanda size soru da yöneltmiş oluyorum.

“Mülteci kadın ve çocuklar gibi dezavantajlı grupların -bu cümle sizin cümleniz birebir tercümanın çevirdiği kısımdan aldım- özelleştirilmiş hizmet almaları gerekiyor.” dediniz. Buna katılıyorum ve Başkanın vurguladığı hususun altını çiziyorum. Bu mücadeleyi 5 milyon mülteciye karşı Türkiye tek başına yürütüyor. Türkiye’yi burada yalnız bırakmış olmaktan dolayı vicdanınız sızlıyor mu diye sormak istiyorum.

Ben, aslında, seri konuşurum ama tercüman kolay tercüme etsin diye böyle yavaş, tane tane konuşuyorum; yanlış anlaşılmasın, konuşmada bir sıkıntı yok.

Sizin, Afganistan kadınlarının uğradığı şiddete dair ki o ülkede bulunan Birleşmiş Milletler askerlerinin yapmış olduğu şiddeti özellikle kastediyorum... Myanmar’da -eski adı Burma- bizim şu anda bir şehitliğimiz var ve orada Osmanlı askerleri binbaşı rütbesinden, albay rütbesinden er rütbesine kadar yatıyorlar, orada sadece Müslüman oldukları için, güya şiddete sıfır tolerans sağlayan bir dinin mensupları olduklarını iddia eden Budistler tarafından kadın ve çocuklar da dâhil insanların cinsel şiddet, fiziki şiddet, her türlü şiddete uğramaları konusundaki çabalarınız nelerdir? Bunları da öğrenmek istiyorum.

Ayrıca, Kudüs’te, İsrail’in Filistinli kadınlara ve çocuklara öldürme vakalarına kadar varan şiddetiyle alakalı çalışmalarınızı da, önlem noktasında aldığınız tedbirleri de merak ediyorum. Keşmir bir başka yer, Afrika bir başka yer; yeter, bu kadarla iktifa etmek istiyorum.

İstanbul Sözleşmesi’nin 6284’ün 1’inci maddesinin (a) bendine atıfta bulunduğunu söylüyorsunuz. Özellikle 1’inci maddenin (a) bendine baktığımızda “İstanbul Sözleşmesi” adının açıkça zikredilmediğini, sadece bu maddenin (a) bendinde zikredilen şeyin, taraf olunan uluslararası sözleşmeler şeklinde bütün uluslararası sözleşmeleri kapsayıcı bir özelliği olduğunu görüyorum. Dolayısıyla, Türkiye, tek taraflı olarak İstanbul Sözleşmesi’nden çekilme hakkını kullanmıştır. Bu hakka saygı duyulmasını beklemek de her bağımsız ülke gibi bizim de hakkımızdır diye düşünürüm.

Saygılar sunuyor, tekrar “Hoş geldiniz.” diyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hacı Ahmet Hocamıza teşekkür ediyorum. Hacı Ahmet Bey akademisyenlerimizden ve üçüncü dönem milletvekili, alanda da çok iyi çalışan milletvekillerimizden. Ulusal ve uluslararası birçok platformda bizleri de temsil ediyor. Kendisine teşekkür ediyorum, mutlaka sizlerin de yorumlarınız ve cevaplarınız olacaktır.

Son sözü Habibe Hanıma vermek istiyorum.

Evet, buyurun Sayın Öcal.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum, ben de sunumlarımdan dolayı misafirlerimize teşekkür ederek başlıyorum. Dediğim gibi, sunumlar açıkçası çok doyurucu gelmedi, bunu özellikle belirtmek istiyorum.

Benim sorum da mültecilere yönelik. Ülkemizde yaklaşık 3 milyon 600 binden fazla mülteci kadın bulunmakta. Bu kadınlar, ülkelerinden kaçarak ülkemize sığındılar, birçoğu savaş ve saldırı mağduru kadınlar. Biz, ülke olarak elimizden geldiğince bu kadınların yaşam standartlarını yükseltme ve başta sağlık olmak üzere şiddetten de korumaya yönelik birtakım tedbirlerimizi almış durumdayız ve elimizden geleni de bu konuda yapmaya çalışmaktayız. Oysa dünyada 100 milyondan fazla, 100 milyonlarca kadın mülteci konumundadır. Bütün dünya mülteci kadınların ülkelerinden kaçışlarından tutun da sığındıkları ülkelerin ret ve kabul aşamasına kadar geçen süreçte bu kadınlar birtakım şiddet ve farklı tehlikelere maruz kalmaktalar. Bunların başında, cinsel tacizden tutun, cinsel şiddetten tutun taciz, tecavüz ve fizikî şiddetten tutun fuhuşa kadar hepsi devam etmekte. Zorla fuhuşa zorlanan, cinsel saldırılara, gerek fiziksel gerekse kötü yaşam koşullarına maruz kalan bu kadınların yaşadıkları dram aile içi şiddetten katbekat daha fazla durumda.

Şunu sormak istiyorum, gerçekten çok merak ediyorum: Bu kadınların uğradığı şiddete yönelik Birleşmiş Milletlerin politikaları, mülteci kadınlara ve özellikle savaş ve soykırım gibi gerçekleşen saldırılara karşı -ki bunların da yine en büyük muhatabı kadınlar, bu şiddetten en büyük nasibini alan kadın ve çocuklar- Birleşmiş Milletlerin tutumu kınamadan öteye gitmemekte. Bu kınama da âdeta teşvik niteliği taşımakta yani karşı tarafı, saldırgan tarafı teşvikten öteye gitmeyen bir kınamayla karşılaşmaktayız. Birleşmiş Milletler başta mülteci kadınlar ve savaş ve işgal mağduru kadınlara karşı nasıl bir politika geliştirecek, nasıl bir strateji geliştirecek? Yine özellikle soruyorum Esad rejiminin PYD'nin, YPG'nin ve IŞİD'in elinde on binlerce Suriyeli kadın hapishanelerde, zindanlarda, sistematik işkence ve tecavüz mağduru. Yine bunlar kınamanın ötesine geçmeyen teşvikten mi faydalanacak? Özellikle söylüyorum, kınamanın ötesine geçmeyen teşvikten mi faydalanacak bunu merak ediyorum.

Bir diğer sorum da Avrupa'da şu an 100 binden fazla mülteci çocuk kayıp vaziyette. Avrupa Konseyinin raporlarına da yansısı bu kayıp çocuklar. Birleşmiş Milletler yine suskunluğa mı bürünecek yoksa bu gelişmiş ülkelere sunulan bir hediye gibi kabul edeceksiniz bu kayıp çocukları?

Bunları cevaplamanızı isterim, teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Habibe Hanım bizim Kahramanmaraş Milletvekilimiz. Uzun zaman kadın çalışmış bir sendikacı, sendikadan Meclise gelen arkadaşlarımızdan biri.

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) - Başkanım şunu da ekleyeyim: Ben dünyanın birçok ülkesinde mülteci kamplarına dolaştım Lübnan'dan tutun Tayland Pattani bölgesinin özellikle ve yine Endonezya, Myanmar'da dolaştım Suriye kamplarını da dolaştım, emin olun, bizim ülkemizdeki mülteci kampları en gelişmiş, en insani mülteci kampları ve şu an, dediğim gibi, 5 milyondan fazla mülteciyi hayat standartlarını, yaşam standartlarını neredeyse kendi vatandaşlarımızın yaşam standartlarına yaklaştırmaya çalıştık. Bunun da artık takdir edilmesi gerektiği kanaatindeyim, bunun üzerinden olumsuz bir politika oluşturulmasını esefle kınıyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Habibe Hanım özellikle uluslararası alanda çalışmalar yapmış bir arkadaşımız ve ülke deneyimlerini sizlerle paylaştı. Mülteci kadınlarla ilgili tabii ki konuşulacak çok konumuz vardır ama bugün özellikle Türkiye'de kadına yönelik şiddeti konuşuyoruz ve sizlerin bu anlamda deneyimlerinizi, sizin açtığınız parantez içerisinde daha da dezavantajlı “mülteci kadınlar” diye parantez açtığınız için, tahmin ediyorum arkadaşlarımız, mülteci odaklı konuşmalara girdiler. Yapılan çalışmaları ve bundan sonraki önerilerinizi dinlemek isteriz.

Son söz, Esin Kara.

ESİN KARA (Konya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım

Değerli misafirlerimiz komisyonumuza hoş geldiniz.

Benim kısa sorularım olacak, bunlardan biri de çocuklarla ilgili olacak. Birleşmiş Milletlere üye olan kaç ülke İstanbul Sözleşmesi'ni imzaladı, kaç tanesi onayladı, onaylamayan varsa bunların onaylamama nedenleri nelerdir? Bu konuda bilginiz var mı?

Yine, Birleşmiş Milletlere üye olan ülkelerden kadına şiddetle mücadelede en başarılı olarak gördüğünüz ülke hangisidir? Bunların yapmış olduğu çalışmalar hakkında kısaca bilgi verir misiniz? Yine, liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin bu haftaki, salı günü grup toplantısında dile getirdiği bazı konular var ki burada da Birleşmiş Milletlerle ilgili olan bir bölüm vardı, oraya da değinmek istiyorum. Liderimiz şunu belirtti: Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanlığının açıkladığı 2021 yılı İnsan Ticaret Raporu kendi içinde tenakuzlarla doludur. Bir tarafta, Türkiye'nin insan ticaretiyle mücadelesini arttırdığı vurgulanırken, diğer taraftan, şüpheli ve maksadı sorunlu sivil toplum kuruluşlarının iddialarına yer verilerek ülkemiz suçlanmaktadır. Özellikle çocukların silahlandırılması konusunda Türkiye'nin kötülenmesi skandal bir saptamadır. Ülke olarak, çocuk haklarının korunmasına ilişkin Birleşmiş Milletler bünyesinde kabul edilen düzenleme ve sözleşmelere açık seçik taraf olduğumuz bilinmektedir. Bu kapsamda sicili en temiz ülke Türkiye'dir. Kimin çocuk kaçırdığı, kimin zorla ellerine silah tutuşturduğu insanlık vicdanında mahfuzdur. Çocukları terör eyleminde kullanan PKK, PYD, YPG'ye aleni destek veren, para yardımı yapan, silah ve cephanelik temin eden Amerika Birleşik Devletleri'nin Türkiye'yi karalama teşebbüsü hem müfterilik hem de beyhude bir çabadır. Bu noktada, Birleşmiş Milletler Çocuklar ve Silahlı Çatışma Özel Temsilcisi 21 Haziran 2021 tarihli raporuyla da teyit etmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nin terör örgütüne numune de olsa atıf yapmaması yüzsüzlüktür, çirkeflik, kifayetsiz muhterisliktir. Biraz atlayacağım, "Geçtiğimiz günlerde yayınlanan Çocuklar ve Silahlı Çatışmalar isimli Birleşmiş Milletler raporu da dehşet verici tespitler ihtiva etmiştir. Rapor içerisinde belirtilen 2020 yılında 19.300 çocuk silahlı çatışmalarda ağır ihlallere uğramıştır. Suriye, Yemen, Somali ve Afganistan'da çocuklar felaketi yaşamışlar ve bu ülkelerde 8.400'den fazla çocuk hayatını kaybetmiştir veya sakat kalmıştır. Myanmar, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Suriye ve Somali'de 7.000 çocuğun eline silah verilmiştir. 2019'a kıyasla 2020 yılında çatışma bölgelerinde çocuk kaçırma olayları yüzde 90, cinsel şiddet olaylarındaysa yüzde 70 artış tespit edilmiştir ki bunlar, Birleşmiş Milletlerin raporlarından alınan değerlerdir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri 2020 yılının çocuklar için üzücü bir yıl olduğunu söylerken Amerika Birleşik Devletleri'nin Başkanı ya da Dışişleri Bakanı herhangi bir şekilde bunları dile getirmiş midir? Çünkü dünya üzerinde en çok silah satan, terör örgütlerini destekleyen ülkedir. Siz Amerika Birleşik Devletleri'ne neler söylüyorsunuz merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bugün, komisyon böyle... Tabii ki misafirlerimiz, konuklarımız, bugün, özellikle, kendi önerilerini bizimle paylaştılar. Ben kendilerine çok teşekkür ediyorum, her biri Gazi Meclisimizde, Türkiye Büyük Millet Meclisimizde bizim misafirimiz ve görüşlerini, düşüncelerini, önerilerini bizimle paylaştılar; bizler de görüş, kanaat, düşüncelerimizi paylaşıp önerilerini almaktan memnuniyet duyacağız.

Bir konunun altını çizeyim, bir hafta sonra 15 Temmuz ve Türkiye'de 15 Temmuzda çok büyük bir darbe yaşandı. Türkiye Büyük Millet Meclisi üzerinde bombalar patlayan meclis. Bir kez daha, ben 15 Temmuzda hayatını kaybeden vatandaşlarımıza, şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize de şükran ve minnetlerimizi ifade ediyorum. Bugün bulunmuş olduğunuz Gazi Meclisimiz, bizim sizlere ağırlamaktan memnuniyet duyduğumuz Meclisimiz. Ben, bir kez daha "Hoş geldiniz." diyorum ve sözü söz talebi olan misafirlerimize bırakmak isterim.

Asya Hanım, buyurun.

UN WOMEN TÜRKİYE DİREKTÖRÜ ASYA VARBANOVA – Çok çok teşekkür ediyorum.

Sizin kıymetli çalışma arkadaşlarınız ve kıymetli milletvekilleri tarafından dile getirilen konular gerçekten de çok büyük önem arz eden konular, saatlerce ve hatta günlerce üzerine konuşulabilecek konular ki birçoğu zaten ulusal sınırları aşan, dünya çapında kadınları etkileyen küresel problemler.

Sizler de savaş suçlarından bahsettiniz ve böylesi savaş suçlarının ilk mağdurunun ya da herhangi bir krizin ilk mağdurunun nasıl ilk olarak kadınlar ve kız çocukları olduğunu dile getirdiniz. Sorun her ne olursa olsun orantısız olarak baktığımızda kadınlar ilk etkilenenler oluyor. Birleşmiş Milletler 2000 yılında kadının refah ve güvenliğine ilişkin 1325 sayılı bir Genel Kurul kararı çıkarmıştı. Bunun sonrasında tabii ki birçok Birleşmiş Milletler kararı alındı, birçok adım atıldı. Bu bağlamda, Birleşmiş Milletler çatısı altında da bu alana odaklanıldığını ve taahhüt gösterildiğini görüyoruz aslında çünkü takdir edersiniz ki Birleşmiş Milletler çatısı altında çok sayıda farklı yapı barındıran çok büyük bir organizasyon, teşkilat yapısı çok çok büyük, hepsi BM çatısı altında bir araya geliyor ve kadının önceliklendirilmesi, kadının sesine yer verilmesi, özellikle de çatışma çözümü ve barışın tesisinde bunlara yer verilmesi önceliklendiren alanlardan bir tanesi.

Söz konusu BM kararlarının uygulamaya nasıl konulduğuna baktığımızda, tabii ki barışın tesisi ve akabinde baki olması için kadının oynayacağı rolünün yadsınamaz olduğunu altını çizmek istiyorum. Biz, barışı tesis etmek istiyorsak kadınları asla geride bırakamayız. Biz, burada, tabii ki sadece 3 BM kuruluşunu temsil ediyoruz fakat Türkiye’deki mevcut BM kuruluşlarının tamamı, her zaman ama her zaman Türkiye’nin bize nasıl bir iş birliğiyle yaklaştığını ve mültecilere yönelik nasıl kucak açan bir politikayla onların da onurunu zedelemeyecek şekilde hizmetler sağlamaya çalıştığını biliyoruz yani şu son on yıla baktığımızda bu tabii ki su götürmez bir gerçek; biz de tabii ki müteşekkirimiz. Gerek belediyeler gerek yerel yönetimler gerek STK’lar gerek bakanlık ve merkez düzeyde Türkiye’nin mültecilerin desteklenebilmesi için -ki kadın ve çocuklara önceliklendirilmiş olmak üzere- nasıl çalıştığını biliyoruz.

Tabii ki ayrı bir istişare bu alanda da yürütülebilir ancak bizim niyetimiz bunun aksini dile getirmek değildi. Zaten savaşın geçmişine, tarihine baktığımızda, kız çocukları ve kadınların mülteci statüsünde çok daha büyük tehditlere açık olduğunu biliyoruz, daha da fazla odaklanılması gerekiyor demek istedik ama bu, zaten odaklanmıyorsunuz ya da bu alanda çalışmıyorsunuz anlamına geldiğinden ya da böyle düşündüğümüzden değil, sadece örnek vermek amaçlı, böylesi hassas gruplara mensup dezavantajlı kadın ve kız çocuklarına yönelik hizmetlerin de daha terzi işi, daha hedef odaklı olması gerekliliğini örnek olarak verdik, siz de bunu yapıyorsunuz ve biliyorsunuz zaten.

Bunun dışında, biz, tabii ki birçok kurum, kuruluşla iş birliği içerisinde çalışıyoruz, gerek spor alanında gerek medya alanında farklı aktörlerle çalışarak kadın-erkek eşitliğinin altını çizmeye çalışıyoruz. Farklı; mesela reklam kuruluşlarıyla da çalışıyoruz, onların da farkındalık uyandırmak amacıyla oynadıkları önemli bir rol var. Bunun dışında, bizim yaratacağımız katkıyla, yapacağımız katkıyla beraber amacımız, aslında karşılaşılan belli sosyal normların karşısına çıkabilmek. Yani hangi normlar? Kadını dezavantajlı bir noktaya çeken ya da dezavantajlı bir noktada bırakan normlarla mücadeleli kastediyorum.

Bunun dışında, tabii ki çocuk yaşta, erken yaşta evliliklere ilişkin de benzer çalışmalarımız var ama tabii ki başka bir günün konusu olabilir. İsterseniz bilahare istişaresini seve seve yapabiliriz.

Bunun dışında, kadınların insan haklarını ele alıyoruz ve bunlar, aslında, evrensel insan hakları. Dolayısıyla, BM olarak çalıştığımız bu alanda Türkiye’ye özgü olmamakla beraber, çalıştığımız her ülkede aslında benzer çabalar içerisine giriyoruz. Bizim gündemimizi yöneten şey şu: Kadın hakları insan haklarıdır, bunlar evrensel insan haklarıdır. Tabii ki bağlamı ülkeden ülkeye değişir, tabii ki

her ülkenin izlediği yol kendine müstesnadır, her ülkenin kendine ait öncelikleri vardır ve kendine özgü şekilde taraf olduğu uluslararası anlaşmaları uygulamaya koymayı tercih eder ve bunları nasıl yorumlayacağı da ülkenin takdirine kalmıştır muhakkak. Ancak bizim burada bulunmamızın sebebi, tabii ki konuşmak için geldiğimiz, daha doğrusu konuşabileceğimiz şey de 90'dan fazla üye tarafından imzalanmış ve onaylanmış Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi olan CEDAW da tabii ki evrensel anlamda yani -190 diyelim hatta- birçok ülke tarafından taraf olunmuş bir anlaşma. Bu bağlamda, bizim tabii ki evrensel bir sorumluluğumuz var yani burada ailenin korunmasına ilişkin bir muhalefet görmüyoruz ya da kadının güçlendirilmesiyle beraber hem önce ailenin hem de akabinde toplumun bundan istifade edeceğine inanıyoruz yani birbirini tamamlayan şeyler olduğunu düşünüyoruz ve bu bağlamda ortaklarımızla da mutabık olduğumuza inanıyoruz, aynı şeyi düşündüğümüze inanıyoruz.

İstanbul Sözleşmesi'ne geldiğimizde ise -yaptığınız açıklamalar için teşekkür ediyoruz, notlarımızı aldık tabii ki her ülkenin uluslararası anlaşmalar söz konusu olduğunda nasıl ilerleyeceği kendi takdirindedir. Ancak tabii ki bu, sadece burayla sınırlı, burayla ilgili bir durum değil, biz çalıştığımız her ülkede ülkenin hükümetiyle ortaklaşa çalışarak bu anlaşmanın öneminin altını çiziyor ve teşvik ediyoruz, sadece Türkiye'de yapmıyoruz bunu. Neden? En kapsamlı, işte, en önemli bir araç olarak gördüğümüz anlaşma olduğu için bu yaklaşımda bulunuyoruz yani BM'nin aktif çalıştığı her ülkede bunu yapıyoruz, sadece Türkiye özelinde değil demek istiyor, burada da sözlerimi sonlandırıyorum.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Asya Hanım'a teşekkür ediyorum.

Hassan Bey, buyurun.

UN NÜFUS FONU TÜRKİYE TEMSİLCİSİ HASSAN MOHTASHAMI – Çok çok teşekkür ediyorum ben de.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin kıymetli vekilleri, kıymetli temsilcileri; bugün bizi dinlemek, bizimle bir arada olabilmek, istişareler yürütmek için vakit ayırdınız. Ben bunun için gönülden teşekkür etmek istiyorum çünkü biz diyaloga gerçekten çok önem veriyoruz, istişareye gerçekten çok önem veriyoruz ve amacımız tabii ki Birleşmiş Milletler Ülke Ekibi olarak kendi iç görüşümüzü paylaşabilmektir.

Burada bulunmak bir onur, bir ayrıcalık bizim için. Sizin Türkiye'deki insanlar için şimdiye kadar gerçekleştirmiş olduğunuz hizmetler için müteşekkirimiz. Birleşmiş Milletler olarak şimdiye kadar kurduğumuz iş birliği ve diyalog daimi olsun isteriz çünkü çok büyük memnuniyet duyuyoruz bundan ve daha da istişarelerimizin devamını temenni ediyoruz. Amacımız tabii ki özellikle de yasama sürecinde belki göz önünde bulundurulabilecek birkaç fikir vermektir.

Bildiğiniz gibi, Birleşmiş Milletlerin birçok altyapısı var ve kadının güçlendirilmesi söz konusu olduğunda toplumsal cinsiyet eşitliği tabii ki kalkınmanın, barış ve refahın, ekonomik büyümenin ve refahın genel olarak altındaki en önemli temeli oluşturan yapı taşı, biz bunu biliyoruz. UNFPA olarak cinsel sağlık ve üreme sağlığının yani kadının bu alandaki sağlığının da toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının güçlendirilmesinin önceliği olduğuna inanıyoruz. Neyi kastediyoruz? Kadın kendi vücutsal bütünlüğü ve doğurganlığa ilişkin kararları hakkında tam söz sahibi olamazsa toplumsal cinsiyet eşitliği tam anlamıyla erişilebilir olmaz diye düşünüyoruz.

Kıymetli sayın vekilimizin sözlerinden hareketle bir şey söylemek istiyorum: Dünya nüfusunun kontrolü bizim çok tavsiye ettiğimiz bir lafız değil, BM altında, bu kelimeleri çok tercih etmiyoruz yani neyi kastediyorum: Bir kadına 1 ya da sadece 2 tane çocuk sahibi olmalısın gibi salık verilecek

konuların çok yakınında değiliz ve bu kararın kadına ait olması gerektiğini düşünüyoruz. Dolayısıyla, Birleşmiş Milletler olsun, STK'ler olsun, kadınlara belli hizmetler götürme noktasında çalışanlar ama daha sonrasında doğurganlıkla ilgili nasıl bir gidişat takip edeceği safi kadına kalmış, kadına ait bir karardır kaç çocuk yapmak istiyorsa yani cinsel sağlık ve üreme sağlığı bu arada sadece doğurganlık ya da aile planlamasıyla ilgili bir durum değil, bunun çok ötesine giden bir konu. Daha en baştan itibaren doğumla başlar, kız çocuklarıyla devam eder çünkü takdir edersiniz ki ergenlik çağıyla ilgili de konuştuğumuz şeyler var, çocuklarımıza anlattığımız şeyler var, bilmeleri gereken. Sonuçta, vücutlarında, bedenlerinde değişiklikler yaşıyorlar ve bunları onlara öğretmeye çalışıyoruz. Yaşları ilerledikçe aile planlaması, doğum kontrol, korunma, gebe kalma gibi konularda bilgiler veriyoruz çünkü gebelik esnasında ve daha sonra doğum esnasında da belli yardımlarda bulunuluyor ve akabinde, tüm bu adımlarda kadının güçlendirilmesine ilişkin baktığımız açılar var yani cinsel üreme sağlığı bence göz önünde bulundurulması gereken hususlardan bir tanesi.

Asya Hanım'ın da söylediği gibi, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti, STK'ler, mülteciler söz konusu olduğunda bizim ortaklık içerisinde bulunmaktan onur duyduğumuz bir taraftır. Son bir sözü dile getirdikten sonra sözlerimi sonlandıracağım. Bu da aslında, kıymetli vekiller, çağrı gibi olacak yani çok çok hassas bir konu önümüzdeki, açık ve yapıcı şekilde ancak istişare edebilirsek ilerleme kaydedilir diye düşünüyorum. Biz, okullarda da çocuklarımıza konuşabilmeliyiz, anlatabilmeliyiz yani belki hayatlarını kurtaracak, sağlıklı bir geleceğe adımlamalarını mümkün kılacak şeyleri onlara okulda da anlatabilmeliyiz. Neyi kastediyorum? Çocuklar bilgi sahibi olmalı, okullar içerisinde bilgiye erişebilmeli, bilgiye vakıf olmalı. Çünkü neden? Biz sanıyoruz ki cinsellik ya da üreme sağlığı söz konusu olduğunda ya da ergenlik söz konusu olduğunda -artık adına her ne derseniz- çocuklar her şeyi biliyor diye düşünüyor ve kabul ediyoruz ama bilmiyorlar. Bir örnek vermek istiyorum, bu, sanırım çok hitap edecektir kıymetli sayın vekillerimize. Bir din adamıyla Uganda'da tanıştım, rahipti ve kilisede ergenlikle ilgili bir vaaz veriyordu çocuklara. Ben de rahibe sordum, garip geldi çünkü bana yani rahibin kilise çatısı altında ergenlikten bahsetmesi bana garip geldi, ben de sordum nedendir diye. O da bana dedi ki: "Bir gün genç bir kız geldi bana." Yani o vaaz bittikten sonra, ayin bittikten sonra, kız çocuk gelmiş rahibe demiş ki: "Rahip, ölüyorum, benim için dua eder misin?" Rahip de demiş ki "Sevgili çocuğum, sevgili kızım, ne oldu, neden ölüyorsun, hasta mısın?" 10 yaş civarı bir kız çocuğu. O da demiş ki "Kanamam var, kanıyorum ve öleceğim ben." Rahip bir fark ettim ki çocukların hepsi bu tarz şeyleri bilmiyor, birinin bu çocuklarla konuşması lazım, onlara ölmediklerini anlatmaları lazım. nerede yapabilirim demiş, bunun için en güvenli, en doğru çatı kilise çatısı altında olur, o yüzden bir sonraki pazar ayininde bunu ben dile getireyim diye düşünmüş. Dolayısıyla, kıssadan hisse, biz teşvik ediyoruz ki okul öğretim programlarına, okul müfredatlarına bu konular eklenebilsin ki okul gibi güvenli bir çatı altında bu doğru bilgileri, hayat memet meselesi olan bu konuları kendilerine öğretebilsin, Okul gibi kontrollü bir ortamda bunu yapabilelim. Ben de babayım ilk olarak "Çocuğa en iyi anlatacak kişi annesi babasıdır." denir, doğru da ama otuz beş yıldır bu alanda çalışan bir kişi olarak, inanın bana, ben kendi çocuğumla konuşurken de sıkıntı yaşayabiliyorum, çok rahat edemeyebiliyorum. Dolayısıyla, çocuklarla konuşulabilecek en doğru, en güzel yer, okulun sağladığı kontrollü ortamdır. Çünkü biz okula ne girer, ne çıkar, ne nasıl anlatılır biliyoruz, kontrolümüz altında. Dolayısıyla, Türkiye'de müfredat yani öğretim programlarını hazırlamaktan sorumlu kişiler, uzmanlar -ya da Pakistan'da ya da başka bir ülkede- ülkenin normlarını en iyi bilen kişilerdir. Dolayısıyla, bu çocuklara yönelik müfredatları hazırlamak konusunda da en yetkin taraflardır. Bu öğretim programlarına şiddetin önlenmesi gibi unsurlar erken çocukluktan itibaren eklenebilir, ergenliğe hazırlık bağlamında konular dercedilebilir, daha sonrasında bu çocuklar büyüdüklerinde, belli bir uygun yaşa geldiklerinde kendilerini nasıl koruyacakları da anlatılabilir. Bunların müfredata girmesi lazım; aksi takdirde, başka nerede olacak? Medyadan mı,

internette mi öğrenecekler, televizyondan mı öğrenecekler, akranlarından mı öğrenecekler? En sağlıklı bilgiyi başka nereden alacaklar, en sağlıklı şekilde çocuklarımızla bu konular hakkında nasıl konuşacağız? Yani “kapsamlı bir cinsel eğitim” dediğimiz şey aslında, tüm çocuklar için çok önemli bir temel bilgidir. Dolayısıyla, biz, her ülkedeki tüm eğitim sistemlerini bu konularla ilgili hassas yaklaşmaya davet ediyoruz, yaklaştığınızı da biliyoruz ancak bu tarz konuları konuşmak için en doğru yerin okul çatısı altında olduğunu düşünüyoruz, tabii ki Türkiye’nin hâlihazırda mevcut kültürünün yansılarını dâhilinde. Yani kalkıp da tabii ki İsveç’ten uzman getirilmez ya da Türkiye’deki uzmanı da alıp Pakistan’a götüremeyiz yani her ülkenin dinamiklerini kendi uzmanları bilir, her ülkenin uzmanı kendi ülkesinin normlarını bilir. Bu bağlamda, eğitim sektörü de bu çok ciddi konuyu ele alacaktır diye düşünüyorum. Özellikle de bugünlerde, elimizdeki iletişim imkânlarıyla nasıl “interconnect” yani birbirimize bağlı olduğumuz, bilgi çağında olduğumuz düşünülünce, bu konu ele alınacaktır diye düşünüyorum. Tabii ki bu kapsamlı cinsel eğitim konusunda birazcık ben böyle istekliyim, hevesliyim, o yüzden biraz bu konuya girdim. Vaktinizi aldığım için de kıymetli vekillerden özür diliyor, beni dikkatle dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, Hassan Bey teşekkür ediyorum.

Sözü Sayın Vinton’a bırakmak istiyorum.

Buyurun Sayın Vinton.

UNDP MUKİM TEMSİLCİSİ LOUİSA VİNTON – Çok teşekkürler.

Ben de meslektaşlarımın söylediklerini tekrar ederek bu oturumda davet aldığımız, kendi fikirlerimizi paylaşılabildiğimiz ve sizin fikirlerinizi duyma şansına sahip olduğumuz için teşekkür ediyoruz. Yine, aynı şekilde, meslektaşlarımın sözlerini tekrar ederek, bu görüşmelerin düzenli bir şekilde gerçekleşmesi temennimi iletmek istiyorum çünkü yapılacak çok fazla şey var. Bu Türk ailesinin arasında yer almak oldukça büyük bir mutluluk olur, Amerikalı olsam da Makedonya’da uzun süre kaldım ve Makedonya ve Türk diline aşina olma şansım oldu, Türkçeyi de öğrenme şansım oldu biraz. Ankara’ya gelişim sekiz hafta kadar önceydi ve geldiğim ilk dönemlerinde sizlerin gerçekleştirmiş olduğunuz başarıları duymak benim için büyük bir memnuniyet oldu, bunları takdir ve hayranlıkla karşılıyorum, bunu da burada dile getirmek istiyorum. Burada elde edilen, Türkiye’nin elde etmiş olduğu başarılar muazzam ve kutlanmayı hak ediyor.

Mülteciler konusunda gelecek olursam yine meslektaşlarımı söylediklerini tekrar edeceğim. Ben, Türkiye’ye yakın zamanda geldim ve Türkiye’nin mültecilere kapılarını açmasını ve bu kadar büyük sayıda mülteciye ev sahipliği yapmasını takdir ve hayranlıkla karşılıyoruz yani özellikle de bu, birçok ülke kapısını, penceresini kapayıp kitlerken gerçekleşiyor. Burada, UNDP Nüfus Fonu’nun projelerinin büyük bir kısmına baktığımız zaman, mültecilerin kendilerine yeter bir hayat kurmalarına odaklanıyor ve böylece mülteciler yerel topluluklara ev sahibi topluma yük olmadan dâhil olabilirler. Türkiye’nin bu konuda tecrübesi oldukça eşsiz ve biz de Birleşmiş Milletler olarak bu kadar büyük sayıda mülteciye ev sahipliğinde neler yapılabilir... Bu konuda hem destekliyoruz hem de Türkiye’nin güzel örneğini başka ülkelerle paylaşıyoruz.

Bugün kadına karşı şiddet konusuna kapsamlı bir şekilde değindik ve bu noktada, “sıfır tolerans” politikasının sapa sağlam yerinde olduğunu öneminin altını çizmek istiyorum ve şiddetin önlenmesi konusunda, aynı zamanda şiddet mağdurlarının desteklenmesi ve failerin cezalandırılması konusundaki çabalarımızın devam edeceğini, devam etmekle kalmayıp daha da artacağını, uluslararası sözleşmeler bağlamında güçleneceğini de dile getirmek istiyorum. Komisyon, kadına karşı şiddet ve Türkiye’de bütün kadınların güçlendirilmesi konusunda atılan adımları bir araya getiriyor, kadınların ve erkeklerin hayatın tüm boyutlarında, tüm alanlarında eşit olabilmesi için çabalar gösteriyor.

Meslektaşlarımızın da söylemiş olduğu üzere münferit devletler sözleşmelerden çekilme kararları alabilirler, buna saygı duyuyoruz ancak burada yanlış anlaşılmanın olabileceğini düşünüyoruz çünkü Türkiye bu sözleşmeyi imzalayan ilk ülke ve bu konudaki desteğinizi de görüyoruz. Sayın Cumhurbaşkanının da bu konuda söylemiş olduğu söz oldukça önemli yani “Bir adım geri değildir, geleceğe adım atmak, daha da ilerlemek için bir teşviktir, hem ülke içinde hem ülke dışında bu konuda bir yanlış anlaşılma olmamalıdır.” deniyor.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonuna istihdamla ilgili doğrudan bir soru soruldu. Türkiye’de ve çalıştığımız bütün ülkelerde istihdam alanında çalışıyoruz, ortak zorluklarla karşılaşıyoruz. Hırvatistan’da, Makedonya’da ve Gürcistan’da çalıştım Türkiye’ye gelmeden önce ve kadınların iş piyasasına daha az aktif katılımlarını, burada eş değer işe daha az maaş aldıklarını, kadınların bazı mesleklere daha fazla yönlendirildiğini ve yüksek maaş kazanan mesleklere yönlendirilmediğini görüyoruz. Aynı zamanda, kadınların ücret ödenmeyen işler içerisinde çok yer aldığını görüyoruz; ev işleri, çocukların bakımı gibi işler bunlar. Biz kadınların iş piyasasına katılması konusunda teşviklerimizi yürütüyoruz, hem buradaki işimiz hem başka ülkelerdeki çalışmalarımızda becerilerin eksikliği konusunda boşluğu doldurmak, stereotiplere karşı çıkmak... Burada özel sektörün rolünün de altını çizmek lazım çünkü Türkiye’deki özel sektöre baktığımızda oldukça ağır rekabet olduğunu görüyoruz. Buradaki tecrübeyi kullanmak oldukça faydalı. Covid krizi içerisinde dijital evrimin rolünü dikkate almak önemli. Bilim, mühendislik, matematik gibi alanlarda kız çocukları ve kadınlar daha az temsil ediliyor ve bu kapıların onlara açılması lazım. Bu, sadece Türkiye’nin yaşadığı bir durum değil, bütün ülkelerin karşılaştığı bir durum. Burada çok güzel örnekler var bizim öğrenebileceğimiz ve aynı zamanda, Türkiye’nin başka ülkelerden öğrenebilecekleri de var.

Aynı zamanda, mülteciler konusundaki çalışmalarımızdan da bahsetmek isterim, özellikle de mülteci kadınlardan. Burada eğitim ve istihdama baktığımızda oldukça düşük olduğunu görüyoruz. O yüzden, oldukça çaba gerekli. Bunları söyledikten sonra sözlerime son verirken şu vurguyu da yapmak isterim: Türkiye’de bazı gözlemlerimiz oldu; hem hukukta hem uygulamada gelişebilecek bazı alanlar var, bunları desteklemeyi çok isteriz. Aynı zamanda, bunun yanı sıra, Türkiye’nin güzel örnekleri tüm dünyadaki ağlarımızla paylaşılabilir. Hepimiz bireysel olarak da çok farklı ülkelerde çalıştık ve bütün ağıma baktığımızda 150 kadar ülkede aynı ilkeleri uyguluyoruz yani burada başarılı olan bütün alanları, başarıya ulaşması konusunda desteklediğimiz alanları başka ülkelerde başarılı insani kalkınma alanında da kullanabiliriz. Bunu söyledikten sonra, kaygılarımızı paylaştığınızı görmek, görüşlerinizi dinlemek bizim için oldukça büyük bir memnuniyet oldu ve “sıfır tolerans” konusundaki ortak çabalarımızı görmek, kadınların güçlendirilmesi konusundaki çabalarımızı görmek bizi çok memnun etti.

Çok teşekkür ederiz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, bende Sayın Vinton’a çok teşekkür ediyorum.

Sondan başlamak üzere biz Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında Türk ailesi olarak, Birleşmiş Milletler ailesini misafir etmekten memnuniyet duyuyoruz. Kadının güçlenmesi adına biraz evvel bahsetmiş olduğumuz yasal düzenlemeler içerisinde Sayın Vinton’un söylemiş olduğu, tüm dünyada kadınların eşitsiz güç ilişkileri içerisinde işte de eşit ücrete tabi olamadıklarını görüyoruz. Türkiye, bu konuda yol katetti ve İş Kanunu’nda yapmış olduğu değişikliklerle eşit işe eşit ücret alıyor, bu tüm devlet kurumlarında böyle, özel sektörde de bu konuda yakın takipçiyiz. Tabii, hâlâ adaletsizlikler ve farklı uygulamalar var mı? Tüm dünyada olduğu gibi, burada da farklı uygulamaların olduğunu görebiliriz ama bizim İş Kanunu’muz, yasal düzenlemelerimiz, elimizde güçlü bir metnimiz, eşit işe eşit ücret uygulamamız başlatılmış vaziyette.

Biraz evvelki sorular içerisinde de vardı; dünya bir küçük köy hâline geldi, dijital dünya, teknoloji çok gelişti ve dijital şiddetten biraz evvel bahsedildi. Bu vesileyle, dün, biz, BTK (Bilgi Teknolojileri Kurumu) Başkanını Komisyonumuza davet ettik. Özellikle, kadına yönelik dijital mecralardaki şiddeti ve bunun önlenme yollarını nasıl yapacağımızı konuştuk.

Komisyonumuzla ilgili kısa bir bilgi vermek isterim parantez içerisinde: Biz, Komisyonu kurduğumuzda çok güçlü bir Komisyon olarak kurulduk ve özellikle “kadın” “aile” “çocuk” “şiddet” yan yana geldiğinde hepimiz “şiddet”in bu kavramların içerisinde asla olmaması gerektiğini ifade ediyoruz. “Kadın” ve “şiddet”in yan yana geldiği ve konuşulduğu Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında ilk kez Kadına Yönelik Şiddeti Önleme Komisyonunda, Aile Bakanlığının dışında, koordinatör Bakanlığın dışında, biz, bakanlıkları dinledik, bakanlarımızı dinledik. Bunun en önemli sebebi, kadına yönelik şiddetle mücadeledeki ortaya koyduğumuz irade. Biz, bürokratlarımızı da dinleyebildik ama bakanlarımızı davet etmemizin bir tek sebebi vardı; politika yapımcıların bu işin içerisinde olmasını istedik. İçişleri Bakanımızı davet ettik; kolluk, jandarma, KADES, elektronik kelepçe uygulamalarını detaylıca konuştuk. Adalet Bakanımızı davet ettik ve ilk andan itibaren eğitime kadar yapılan yasal değişikliklerden, boşluklardan ve adli görüşme odalarından, çocuk izleme merkezlerinden ve yeni oluşturulan Mağdur Hakları Daire Başkanlığına kadar Adalet Bakanlığımızdaki pozitif gelişmeleri ve bizim beklentilerimizi konuştuk. Millî Eğitim Bakanımızı davet ettik. Millî Eğitim Bakanı, İçişleri Bakanı, Adalet Bakanı ilk kez Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Komisyonuna geldi, sunumlarını yaptı, İktidar, muhalefet bütün milletvekillerinin sorularını da çekincesizce cevapladı ve arkasından ilgili kurumlarımız, Diyaneti, YÖK’ü, yüksek yargıyı, baroları, kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütlerimizi dinledik ve şimdi uluslararası mecralardayız, sizleri dinliyoruz. Medyayı söyledim. Medyayı, hem yazılı hem görsel hem geleneksel konvansiyonel medyayı dinledik yani biz, bu Komisyonunda dinlenmesi gereken, konuşulması gereken, bu sorunu çözmek için içerisinde olması gereken herkesi bu Komisyona davet ettik, dinleme arzusunu ortaya koyduk, iradesini ortaya koyduk. Bunu söylememin sebebi şu: Bu Komisyon kurulduğunda, maalesef, yasak savma üzere kurulmuş bir Komisyon olarak bakan pencerelerin olduğunu fark ettik. Bunu yapmış olduğumuz çalışmalarla, önerilerle çok net bir şekilde ortaya koyacağız. Bize bu sunumu yapan Millî Eğitim Bakanımızın, Komisyon üyelerimize vermiş olduğu bilgileri sizlerle paylaşmak isterim. Mutlaka bunlar sizlerde vardır ama Komisyonumuzda... Şimdi, Hasan Bey’in söylemiş olduğu cümleler üzerinden ki önce Asya Hanım’ın söylemiş olduğu özellikle... Bizim taraf olduğumuz, CEDAW başta olmak üzere, 190 ülke tarafından taraf olunmuş, imzalanmış sözleşmeler var. Dolayısıyla, bizim de taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler, Anayasa’nın 90’ıncı maddesince -bunun içerisinde ILO var, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi var, OECD var, AVRUPA Sosyal Şartı var, Çocuk Hakları Sözleşmesi var- “Uluslararası sözleşmeler iç hukukun üstündedir.” diyerek Anayasa’nın garantisi altına alınmıştır. Dolayısıyla, CEDAW gibi, biraz evvel söylediğiniz, söylenen, konuşulan Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin de bu anlamda yukarıya doğru çıkartılması için sizin ayrı çaba göstermeniz gerekir diye düşünüyorum.

Hasan Bey’in cümleleri üzerinden, öncelikle Nüfus ve Kalkınma Grubu Başkanı olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisinde hem kadın sağlığı hem cinsel üreme sağlığı hem anne sağlığı hem bebek sağlığı çalışmış birisi olarak, yıllarca mahzar sizin emekleriniz kadar buradaki bütün kadınların, arkadaşlarımızın bu alanla ilgili çalışmaları var, benim de spesifik çalışma alanım. Dolayısıyla, Türkiye’nin cinsel üreme sağlığında, kadının sağlığa erişiminde hamilelik esnasında sağlığın takibini ve doğum esnasında hamile kadınların hastanedeki doğum oranlarını tahmin ediyorum, biliyorsunuz, bugün kadınlarımızın yüzde 99’u hastanede doğum yapıyor ve ilk andan itibaren takibe alınıyor, üreme sağlığıyla ilgili ilk andan itibaren aile hekimlerimiz de tek tek takip ediyor ve bu konu, bizim en iyi

olduğumuz konu, hiç kimsenin sorgulayamayacağı bir konu. Sağlık, Türkiye'nin başarıyla katettiği yol ve bununla ilgili olarak hem cinsel üreme sağlığı, üreme sağlığı ve kadının sağlığa erişimi konusunda başarılarımızı tüm dünya pandemi dönemi içinde gördü, bundan sonra da görecektir. Özellikle çocuk sayısı... Şunu herkesin bilmesi gerekir: Biz, hiç kimseye "Çocuk doğurun, doğurmak zorundasınız." demiyoruz, böyle bir zorunluluk asla söz konusu değil ama dünyanın, gelişmiş ülkelerin en başta gelen sorunu yaşlanan nüfus ve yaşlanan nüfus gibi bir sorunla Türkiye de karşı karşıya. Demografi çalışan bütün bilim adamlarının yaşlılıkla mücadelenin en önemli yolunu doğurganlık hızını artırmayı, nüfus artış hızını artırmayı önerdiğini bilirsiniz. Gelişmiş ülkeler doğurganlığı artırmak için maddi teşvikler dâhil olmak üzere çok ciddi manada teşvikler verir. Dolayısıyla, Türkiye, bu özgürlüğe sahip ve Türkiye, kendi nüfusunu, geleceğini, demografisini bilen, çalışan ülke olarak karşı karşıya kaldığı... Şu anda yaşlı nüfus oranımız yüzde 10'un üzerine çıkmış vaziyette ve Birleşmiş Milletler yüzde 10'un üzerindeki yaşlı nüfus oranını temsil eden ülkeleri "yaşlı ülke" olarak tarifliyor, yeni rakamlar, yeni yaş sınırları farklılaşsa bile. Dolayısıyla, bizim doğurganlık hızını artırmak için, nüfus artış hızının artırmak için söylemiş olduğumuz, özellikle gençlerimizin düğün törenlerinde dile getirdiğimiz "1 kendiniz için -kadın için söylüyoruz- 1 eşiniz için, 1 de geleceğinizin Türkiye'si için, en az 3 çocuk doğurun." diyoruz. Bunları söylememize rağmen, Türkiye'nin şu an doğurganlık hızı da, nüfus artış hızı da düşmeye devam ediyor. Biz gelişmiş ülkelerin karşı karşıya kaldığı yaşlı nüfus sendromunu yaşamamak için erken tedbirler almaya gayret ediyoruz. Dolayısıyla, herkesin bedeni kendine, kim kaç tane çocuk doğuruyorsa, bizi hiç enterese etmiyor, bizi hiç ilgilendirmiyor ama beni Türkiye ilgilendiriyor, Türkiye'min, ülkemin geleceği ilgilendiriyor; bu vesileyle, nüfus artış hızını desteklemek için elimizden ne gelirse söylemeye gayret ediyoruz.

Aile planlaması konusunda da isteyen istediği kadar çocuk sahibi olması için biz her türlü söylemi ve uygulamayı Sağlık Bakanlığı, sağlık ocakları, birinci basamak, ikinci basamak, üçüncü basamakta her türlü hizmeti hazır hâle getirmişiz, mükemmel şekilde uygulanıyor. Dolayısıyla, aile planlamasına erişimde, kontraseptiflere hiçbir sorun yok, hiçbir problem asla söz konusu değil.

Okullardaki eğitimlerimizle 2019-2020 yılında yaklaşık 2 milyon öğrencimize, şiddetin önlenmesi, ihmal ve istismarın önlenmesine yönelik üretilen çalışmalarda okullarımızda 2 milyona yakın ayrıca çalışmalar yapılmış ve kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesiyle ilgili programlarla ilgili okullarda eğitimler verilmiş, müfredatlarımızın içerisine dercedilmiştir. Aile, bizim için çok önemli, tüm Türk toplumu için önemli. Kadının güçlendirilmesi aileyi güçlendirecektir, ailenin güçlenmesi toplumu güçlendirecektir. Dolayısıyla, çocuklarımıza okulda hem kendi gelecekleri için bilgileri verirken, aile içinde kadına yönelik şiddetin önlenmesi için de eğitimlerin verildiğini sizlere iletmek isterim.

Din adamıyla ilgili anlatmış olduğunuz hikâye tabii ki önemli ve biz de bu konuda çok ızdırıp çektik, çok. Dinî vecibeleri yüzünden yıllarca cezaevinde kalanlar oldu, başörtüsüyle Meclise gelemeyen kadınlar oldu ve o dönemde -çok üzülererek söylüyorum- kadına yapılan ayrımcılık olarak başörtüsünü, okuldan atılan öğrencileri CEDAW raporlarına öncesinde dercettiremedik. Çok sonra 2005-2006 yıllarında -tarihi net hatırlayamadım- CEDAW'ın raporuna ancak girebildi. Dolayısıyla, benim sizlerden isteğim şudur: Kadınları önce kendi arasında eşitleyebilmemiz lazım; dış görüntüsü, dili, dini, rengi, ırkı ne olursa olsun, mültecisi olsun, başı açık olsun, başı kapalı olsun, önce kadınları kendi arasında eşitlememiz lazım. Erkeklerle kadını eşitlemeden önce -onunla da eşitleyelim ama- kadınlara kadını eşitleme konusunda Birleşmiş Milletler olarak taşın altına elimizi koyalım. Biz, çok yol katettik, kadınların önündeki eğitim engelini kaldırdık, yükseköğretim engelini kaldırdık, çalışma engelini kaldırdık, kadınlarımızın bir insan hakkı ihlalini başörtüsüyle mücadeleyi biz ortadan kaldırdık. Bu

konuda, tabii, gönül isterdi ki Birleşmiş Milletler bu insan hakkı ihlali sürecinde yanımızda dursaydı. Maalesef, çok sonra, böyle iteleyle iteleyle raporların içerisine dercettik. Bunu mutlaka söylemem gerekirdi.

Diyanet, din adamlarımızla ilgili... Bakın, bizim Diyanet İşleri Başkan Yardımcımız bir kadın ve bu, Türkiye için çok önemli bir adımdır. Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı bir kadın: Huriye Martı -mutlaka görüşmenizi isterim, kabulleri olacaktır- Komisyonumuza geldiğinde iktidarıyla, muhalefetiyle bütün milletvekillerimizin kalbini fethetti. Onun varlığı, Diyanetin camilerdeki hutbelerine kadar yansıdı ve en önemli yansıyan hadise illerimizde, 81 ilde, her ilde bir müftü yardımcısının kadın olmasına vesile oldu. Dolayısıyla, o, sizin anlattığınız papaza giden kız hikâyesi gibi bizim evlatlarımız, gençlerimiz çok rahatlıkla Diyanete, müftülüklerimize başvurabilir, orada kadınlarımız var, aile danışma merkezlerimiz var, gençlik danışma merkezlerimiz var. Gençlik ve Spor Bakanlığımızın gençlik merkezleri var; psikologlarımız, sosyologlarımız tedavi edici uzmanlarımız var gençlik merkezlerimizde de. Okullarımızda eğitimi veriyoruz, gençlik merkezlerimizde veriyoruz, müftülüklerimizde, Diyanetlerimizde gençlerimize, ailemize, çocuklarımıza yönelik de çalışmalarımızı yapıyoruz. Hatta bu Gürcistan ziyaretimiz, yanlış hatırlamıyorsam, 2014 yılındaydı, Türkiye'deki gençlik merkezlerini bölgenin örnek merkezleri olarak UNFPA'yla birlikte Türkiye örneğini gittik, orada anlattık, çok önemli yollar katettik.

Bu vesileyle, sunmuş olduğunuz, vermiş olduğunuz bilgiler için, Türkiye için dertlenmenizden, tecrübelerinizi paylaşmanızdan çok memnuniyet duyduk. Biz, Kadına Yönelik Şiddetin Araştırılması Komisyonunda 19'uncu toplantımızı yaptık ve 100'e yakın kurumu dinledik, hepsi birbirinden önemli ve kıymetli en üst temsilcilerimiz Komisyona geldi ve inşallah, Komisyonumuzun çıktıları da önemli olacak raporlarımız, önerilerimizle birlikte.

Ben, bu vesileyle, UN'in, Birleşmiş Milletlerin bütün ülke temsilcilerine, direktörlerine, temsilci yardımcılara canıgönülden teşekkürlerimi iletiyorum. Seher Hanım, bizim kızımız, UNFPA'nın uzun yıllar emektarı ama Seher, bizim yıllara mahzar KEFEK'te de beraber çalıştığımız arkadaşımız.

Zeliha Hanım, UN Women'in çok kıymetli. Birçok arkadaşımız daha var, Meltem Ağduk var, Leyla Şahin var, bizim temsilci güçlü kadınlarımız sizlerle birlikte çalışıyor. Dolayısıyla, inanıyorum ki o güçlü kadınlarımız Türkiye'nin gerçek güçlü kadınlarını da size gösteriyordur.

Ben, bu vesileyle, bütün temsilcilerimize bir kez daha teşekkür ediyorum, "Hoş geldiniz." diyorum. Kadınların şiddete uğramadığı bir dünya temenni ediyorum.

Teşekkürler.

Toplantımızı kapatıyorum.

Milletvekillerimize, Komisyon üyelerimize, uzmanlarımıza, basın mensuplarımıza; teşekkür ediyorum,

Kapanma Saati: 14.16

